

DIRVA

THE FIELD

Nr. 72
Rugsėjis-Sep. 22, 1958
Cleveland, Ohio

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

Aiškėja, kad Lietuvoje daug gaisrų

RUSŲ SOFERIŲ SAUVALIAVIMAS. — SESIŲ DAILININKŲ SUKAKTIS.

Iš spaudos sprendžiant galėtų atrodyti, kad Lietuvoje dabar visiškai išnykę gaisrai. Tačiau J. Paleckio paskelbtas naujas baudžiamasis įstatymas liudija ką kita. "Siekiant sustiprinti kovą su nusikalstamu nerūpestingumu elgiantis su ugnimi", nutarta, kad "neatsargus valstybinio ar visuomeninio turto sunaikinimas ar sugadinimas, sukėjęs sunkias pasekmes, baudžiamas laisvės atėmimu iki trejų metų ar patalios darbais iki vienerių metų".

Už privatus turto sunaikinimą per neatsargumą laisvės atėmimo (kalėjimo) bausmės maksimumas nustatytas dveji metai. Tas įstatymas taikomas, žinoma, tik tais atvejais, kai nėra įrodymų, kad padegta ar kitaip sunaikinta tyčia.

RUSIŠKA MINISTERIJA SIAUCIA

Ryšių, tai yra, pašto, telefono ir telegrafo ministerija, prieš kiek laiko paversta respublika, anksčiau valdyta tiesiai iš Maskvos, tebėra pasilikusi tipiškai rusiška ministerija Lietuvoje.

Būdingas š. m. rugsėjo 4 dienos (tiksliau — nakties) įvykis: ministro pavaduotojo V. Matačiaus šoferis P. Solovjovas, girtas važiuodamas Vilniaus miesto viena gatve, sužeidė P. Vagonį, apsisuko ir pabėgo, nesuteikęs sužeistam pagalbos. Šoferis buvo surastas namie. Neturėjo rimtų paaiškinimų, kur ir ko jis naktį važinėjo. Ministerijos automobilių viršininkas N. Sorockinas pripažino, kad padėtis pas jį nenormali, nes aukštųjų ministerijos pareigūnų šoferiams leidžiama naudotis automobiliais, kaip jie nori, ir esama galimybės tuos jų važinėjimus "apiforminti" kaip tarnybinius.

QUEMOY SALOS REIKSMĖ

KODEL ČIANKAIŠEKAS UŽSISPYRĖS JĄ GINTI

Quemoy yra 148 kv. kilometrų nurodusios žemės, juodų uolų ir betono bunkerio. Anksčiau šioje nederlingoje saloje gyveno apie pora tūkstančių žvejų ir daržininkų. Kai 1949 m. Čiankaišekas turėjo palikti kontinentą, į Quemoy persikėlė tūkstančiai pabėgėlių. Šiandien, šalia kariuomenės įguly, čia yra apie 47,000 civilių.

Prieš komunistams pradant salos bombardavimą, toje fronto zonoje įsikūrusiems gyventojams gana gerai sekėsi. Amerikinė pagalba, pastovios 70,000 kiniečių, gyvenančių Singapure, Hongkonge arba Saigone, tačiau simboliškai užsiregistravusių Quemoy piliečių, pašalpos už tikrino išlaikymą trijų modernių ligoninių ir 49 mokyklų — Azijos mastu tai nuostabių aukštųjų skaičius, atsiminus, pvz., Indoneziją, kur viena ligoninės lova tenka 10,000 gyventojų arba mokykla 3,000 gyventojų.

Požeminė tvirtovė

Quemoy turi stipriausius tvirtovinio pobūdžio įrengimus visame pasaulyje. Milijonai dolerių čia investuota betono, plieno ir ginklų pavidalu. Visa sala paversta požeminiu fortu su gerai

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

užmaskuotais bunkeriais, šaudymo angomis, artilerijos ir priešlėktuvinės policijomis ir t.t. Požeminiai tuneliai veda į komandavimo centrus, ir kilometrus nusitęsiančios spygliuotų vielų užtvaros blokuoja kelius.

Nacionalistų kariuomenės čia, sakoma, esant 45,000, t. y. 3 karo meto pėstininkų divizijos su pagalbinėmis dalimis. Didieji maisto ir šaudmenų sandėliai, kuriuose esančios sudėtos atsargos keliems mėnesiams, yra po stipria betono danga žemėje.

Sala jau nebe pirmą kartą yra linksnuojama pirmuosiuose pasaulio spaudos puslapiuose. 1949 m. komunistai, bandydami ją užimti, neteko 18,000 karių. 1950 metais ji buvo du kartus bandyta užimti, tačiau, patyrę didelių nuostolių, ir tada komunistai turėjo bandymus nutraukti. Dabar, kaip atrodo, grasinama nauja invazija.

Ir šį kartą, kaip ir anksčiau, galimo konflikto išsiplėtimo atveju, pasauly kyla klausimas: ar ji verta ginti ir kodėl Čiankaišekas taip atkakliai užsispyręs ją ginti.

Maža strateginė vertė

Karinė salos vertė yra gana ribota. Jei komunistai, kurie kontinentinė yra sutelkę nepalyginamai didesnes jėgas, užsispyrę ją paimti, nacionalistams, nepaisant visų tvirtovinių įrengimų, nepasisektų jos išlaikyti.

Quemoy yra iš trijų pusų supamas žemyno. Priekinės komunistų pozicijos yra tik už 2,500 metrų nuo pirmųjų nacionalistų apkasų. Tiekimas iš už 150 km. esančios Formozos gali būti vykdomas jūros, arba, jį atkirtus, oro keliu. Jau dabar jis pasidarė nelengva problema.

Tačiau Čiankaišekas, net ir tuo atveju, jei JAV, vengdama konflikto išsiplėtimo, aktyviai žygyje nedalyvautų, yra pasiryžęs salą bet kokia kaina išlaikyti. Didžiausias nacionalistų argumentas yra, kad Quemoy artillerija užtvirtinti komunistams jėgimą į Maocetungo valdomą Amoy uostą. Tačiau komunistai turi daugiau ir geresnių uostų.

Nacionalistų žvalgybai, tiesa, Quemoy yra labai naudingas punktas, ir šioje saloje įrengti radaro taškai gali Formozą įspėti ketvirčiu valandos anksčiau, negu pirmasis komunistų lėktuvas ją pasieks. Bet ir šis argumentas susilpnėtų tuo atveju, jei raudonosios Kinijos kariuomenė būtų apginkluota rusų raketomis.

Galima dar paminėti, kad Quemoy įgulos pririša didelių komunistų junginius, tačiau būklė nepasikeistų, jei nacionalistai atsitrauktų į Formozą.

Trumpai, Vakarų gynybos sistematolimuose Rytuose šių salų praradimas nebūtų per daug skausmingas.

Bet šie kariniai svarstymai Čiankaišekui tėra antraeiliai.

Jis į Quemoy žiūri iš politinio ir psichologinio taško. Tautinė Kinija tebegyvena viltimi kada nors atgauti kontinentą. Kiekvienas valdininkas, pradėdamas Čiankaišeku ir baigiant bet kurio elinio pareigūnų, pabrėžia, kad klausimas yra ne ar, bet kada jis bus atgautas.

Paskutiniai Čiankaišeko prieštiliai

Ir kol nacionalistinės Kinijos vėliava Quemoy saloje plevėsuos, tol šios viltys bus labai gyvos. Nes Quemoy ir kitos salos faktiškai yra kontinentinės Kinijos dalis Jos yra paskutiniai nacionalistų prieštiliai. Jų tebebūvimas 600 mil. kiniečių vadina moje liaudies respublikoje aki vaizdžiai rodo, kad prieš komunistinį režimą dar yra ir kita alternatyva.

Komunistams šie Čiankaišeko prieštiliai kelia nuolatinį susiripinimą. Nacionalistams nėra taip jau sunku išsikelti kur nors netoli Amoy ir, prasišverbus į vakarus, nukirsti Peipingo geležinkelio liniją, tuo nutraukiant ryšį tarp šiaurės ir pietų Kinijos. O pasiekus tokį laimėjimą, prieštili dar labiau sustiprintų iš visos Kinijos atbėgę antikomunistai. Šią teoriją paremdami, nacionalistai paminia faktą, kad iš 20,000 belaisvių Korėjoje du trečdaliai, t. y. 14,000, pasiprašė perkelti į Formozą, idant galėtų Čiankaišeko pusėje kariauti prieš komunistus.

Didelis pasipriešinimas Pietinėje Kinijoje

Nacionalistai taip pat atkreipia dėmesį į komunistų slaptosios policijos ministerio Lujuhsiango pareiškimą, pagal kurį komunistinėje Kinijoje esama mažiau nei 210 pagrindinių organizacijų, didžiąja dalimi pietinėje Kinijoje. To paties ministerio teigimu, vien 1955-56 metais "liaudies teismuose" buvo spęsta 1,6 mil. rezistentų bylių, taigi po maždaug 70,000 per mėnesį. Komunistų kaltinimai kontrrevoliucionieriams visada tie patys: Čiankaišeko portretų arba nacionalistų vėliavų iškelimas, prieš rusus nukreiptų šūkių išrašymas arba Sormozos radijo klausymas.

Ryšium su tuo Čiankaišekas iškelia dar vieną silpnąjį komunistinio koloso punktą. Tarp Pietų Kinijos ir šiaurės visą laiką nebuvo taikos. Pietų ir šiaurės Kinija kalba skirtingais dialektais. Komunistinė valdžia laikoma šiauriečių režimu. Nepasitiekdama pietiečių, ji pirmoje eilėje industrializuoja šiaurę, kas vėl sukelia pietiečių nepasitenkinimą ir tuo pačiu daugiau palankumo Formozos propagandai. Čiankaišekas tiki, kad invazijos atveju pietiečiai aktyviai jį remtų.

BRAZILIJOS LIETUVIAI

SAO PAULO BENDRUOMENĖS TARYBA

Rugpjūčio 24 d. S. Paulo lietuvių kolonija išsiskyrė S. Paulo Lietuvių Bendruomenės Tarybos narius, viso 21 asm. Balsavo 1654 asmenų. S. Paulyje priskaitoma apie 15 tūkstančių lietuvių, o Rio de Janeiro apie 400 tautiečių. Kita dalis — 30 tūkstančių yra išsiblaškę po kitas Brazilijos vietas.

Į tarybą yra išrinkti veikliausi visuomenininkai. Tikimasi, kad kultūrinė Lietuvos reprezentacija bus atstovaujama glaudžiu visų organizacijų, bažnyti-

Spalio mėn. 4 d. Clevelande, Dirvos vakare, vaidinama Pažadėtoji žemė. Nuotraukoje pirmasis veiksmas. Plačiau skaityk 5 psl.

UŽRAŠAI IŠ BENDRUOMENĖS SEIMO

"Invokacija"

Besirūpindami lietuviškų tradicijų išlaikymu, rodos, didžiausiu uolumu ir sėkmingumu jau būsime įsivedę į visas viešas lietuviškas manifestacijas Lietuvoje nežinotą amerikine tradicija — invokaciją.

Taigi ir čia, bankete, viskas prasideda invokacija, kuri, pagal originalią amerikine tradiciją, paprastai esti arba visu 100% malda, arba malda šiek tiek atmiesta įvykiui pritaikytos pr-

nės vadovybės, Lietuvos valstybės atstovų ir individualinių kultūrininkų bendradarbiavimu.

S. Paulyje išrinktoji Lietuvių Bendruomenės Taryba yra tik S. Paulo lietuvių kolonijos atstovybė. Tikimasi, kad Rio de Janeiro ir kt. miestų bei vietovių lietuvių savo keliu išsiskirs savo atstovybės. "Mūsų Lietuvos" (Liet. paraprijos savaitraštis) atžymėjimas, kad išrinktoji taryba yra visos Brazilijos lietuvių bendruomenės taryba, neatitinka tikrovės.

KUN. JEZUITAS T. JONAS BRUŽIKAS

Iš S. Paulo — Brazilijos, Clevelando lietuvių kolonijai siunčia broliškų sveikinimus. Glėbį linkėjimų perduoda adv. Julijui Smetonai buv. Kauno Jėzuitų gimnazijos auklėtiniai ir kitiems pažįstamiems.

T. J. Bružikas šiuo metu misionieriauna S. Paulo ir Rio de Janeiro lietuvių kolonijose. Laukiama, kad šv. Sostas patvirtins oficialiu misionieriumi pagal "Exsul Familia" konstituciją, vieton mirusio benediktino kun. Ant. Ausenos.

Vietos lietuvių mielai bendradarbiauja su tėvais Jėzuitais, kurie vieninteliai pajėgia atgauti dvasinį išsivieio lietuvių gyvenimą Pietų Amerikos — Brazilijos padangėje. Su religiniu atgimimu, atgimsta ir lietuviškas tradicinis gyvenimas.

KADA VISI RUSAI TURĖS BATUS?

Clevelando kongresmanas Charles A. Vanikas pradėjo savo kelionę už geležinės uždangos iš šveicarijos ir pirmiausia vyko per Čekoslovakiją.

Pragos miesto taksi šoferis pradėjęs verkti, kai jis kalbėjęs Vanikui, jog socialistas greit atleis jį iš darbo.

Vanikui užsiminus apie sekmingą Rusijos spūtniką, senas čekas sarkastiškai pasakė: — 1960 m. rusai pasieks mėnulį. Apie 1970 m. jie įsiverž į Marsą ir apie 1980 m. jie visi turės batus.

Kelionėje per Čekoslovakiją Vanikas patyrė, kad čekai neapkenčia Rusijos ir komunizmo. Žavingi gamtovaizdžiai neatspindi nuotaiką ūkininko, kuris yra priverstas naujoje ūkio santvarkoje. Visoje kelionėje Vanikas patyręs neužmirštamą čekų pagarbą ir meilę amerikiečiams.

E. K.

kalbos elementais. Bet prakalbiniai elementai paprastai nenustebia maldos.

Šiai ceremonijai atlikti kviečiamas prel. M. Krupavičius. Ir štai — oratorius nužudė prelatą... Tai buvo visuomeninė, politinė, net agitacinė kalba, tik šiek tiek apvilta ankštais maldos rūbais. Vieni sako, kad ji truko "mažiausia 25 minutes", kiti prisiškia, kad tai buvę 40 minučių...

Beprecedentinis "invokacijos" ilgumas gal labiausia stebino kalbos nesuprantantį senatorių (visi turėjo tos kalbos klausyti atsisotėje). Visus kitus stebino jos turinys. Kalbėdamas visų vardu pirmajam asmeni (mes) ir kreipdamasis tiesiai į Kristų, prelatas visus salę esančius ir, rodos, taip pat ir nesančius, apkaltino, kaip egoistus, tėvynės ir tautos reikų išdavikus, kraštutinius šykštuolius, pinigine jei ir atidarė, tai tik namams, automobiliams pirkti, lėbavimams, girtuokliavimams, bet tik ne kovai dėl Lietuvos laisvės, tik ne tautiniams reikalams.

Šias mintis jis labai įvairiai ir iškalbingai kartojė, vis kreipdamasis į Kristų ir įtikindamas jį, kad gerai įsidėmėtų, koki čia latrai ir niekšai susirinko. Daug kartų nusipeikęs (reikia pripažinti, kad prelatas, sakydamas mes, heroiskai ir save priskyrė į tų niekšų kategoriją) už perdėlį pataikavimą saviems pilvams, pagaliau vis dėlto kreipėsi į Kristų, prašydamas palaiminti ant stalų esamas gėrybes, kad jos mus pasotintų ir sustiprintų patriotiškiesiems tikslams, ir prašė taip pat palaiminti gėrimus, kad jie sušildytų mūsų širdis ir pasatintų atverti mūsų pinigines laisvės kovai vadovaujančių organų labui, amen...

As nežinau, vienas prelatas kalbėjo, kitas (Balkūnas) buvo patenkintas, tai gal kaip ir reikia, taip ir galima, bet sunku buvo nusikratyti klausimo — ar čia ne piktžodžiavimas? Be to, jeigu tai nebūtų įvilta į maldos ar su Kristum pasikalbėjimo formą, tai prel. Krupavičius būtų rizikavęs po kokios savaitės susilaukti keleto šimtų kvietimų į teismą su kaltinimu už įžeidimą. Nes vistic, teisybė, ar neteisybė, kad mes visi esam toki niekšai, bet viešai kam nors prikergti tokį niekšišumą — įžeidimas. Klausimas, ar po tokio numerio bent kiek savigarbos turinčiam tautiečiui (arba net ir niekšui) bus noro lankytis į tokius dalykus sau leidžiančių rengėjų banketus?

Kita (Lietuvų irgi neaprakituota) banketų tradicija — garbės stalas. Garbės skirstyti visada yra keblu. Retai kas pyksta už suteiktą garbę, bet kiek bėdos su tais, kuriems ji nesuteikta!

Jau gerokai prieš seimą New Yorke galėjai girdėti, kad rengėjų tarpe vyksta atkakli kova dėl garbės padalinimo. Kelmas, kuris vertė vežimą iš pusiausvyros, šį kartą buvo... Vlikas. Kažkam buvo garbės reikalas pa-

gerbti Vliką pakvietimu jo pirminko prie garbės stalo. Kiti manė, kad bendruomenės organizacijai būsių sveikiau, jei visai neliesianti su politika susijusių dalykų. Garbės stalas, žinoma, čia yra būtina salės dekoracija, tai, sako, pasodinkim, prie jo bendruomenės veikloj ir šiame seime svarbiuosius elementus reprezentuojančius asmenis: dirigentus, kompozitorius, dailininkus, žinoma, specialiai kviestus svečius... O jeigu jau eiti į politinių veiksmų sritį, tai tada tegu bendruomenė pasirodys nešališka, vadinas: jeigu kviečiam Vliko pirminką, tai kvieskim ir LNT ir Lietuvių Fronto pirminkus!

(Perkelta į 6-tą pusl.)

VISAM PASAULY

• Varšuvos pasitarimai dėl Tolumų Rytų krizės, kaip iš gerai informuotų sluoksnių patiriama, vietoj pozityvių rezultatų, krizė tik pagilino. Jie dar nėra nutraukti, tačiau nieko naujo iš jų ir nesitikima.

JAV "už savaitės ar kitos", kaip iš valstybės departamento pranešama, ruošiasi Formozos sąsiorio klausimą įnešti į Jungtines Tautas.

Prez. Eisenhoweris atmetė Chruščiovo notą, kurioje sovietai buvo įspėję, kad, jei JAV patvirtins iš Formozos, ją iš ten išmes Kinijos komunistai. Nota grąžinta Chruščiovui be jokių komentarų. Tassas po to paskelbė, kad JAV net nenorinčios išgirsti "išmintingo balso".

Būklė frontuose taip pat keičiasi. JAV pagalbstint, nacionalistai pralaužė blokadą ir pradėjo tiekti Quemoy salai. Formozoje amerikiečių technikai baigia įrengti raketinių ginklų bazes. Septintoji flotilė padidinta iki šešių lėktuvnešių, trijų sunkių kreiserių ir 40 naikintojų.

Komunistų artilerijos ugnis paskutinėmis dienomis susilpnėjo.

• Komunistinės Kinijos priėmimo į Jungtines Tautas klausimas bus svarstomas artimiausiomis dienomis.

• Nasseris pradėjo reorganizuoti Jungt. Arabų Respublikos vadovybę, siekdamas labiau centralizuoti Egipto ir Sirijos kontrolę.

• Alžiro sukilėlių suformuotos Alžiro respublikos provizorinės vyriausybės būstinė su Nasserio pritarimu steigama Kaire.

• Libane įvesta nepaprastojo mėto būklė, nes paskutinėmis prez. Chamoun prezidentavimo dienomis laukiama naujų neramumų. Ligšiolinis Libano premjeras Sami es-Soli amerikinių lėktuvų slapta išskrido į Turkiją; jo gyvybei grėsė pavojus.

• Eisenhowerio administracija baigia ruošti ilgalaikių, daugmilioninių paskolų planus ūkiškai atsilikusiems svarstams. Šia programa tikimasi atremti ekonominę sovietų ofensyvą tuose kraštuose.

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor: Belys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILTIIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorporuota), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išleista Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Belys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio. Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čeklenas (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Mielas (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Paplenas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

ATNAUJINTI NAMAI ATVĖRĖ DURIS

Tautos šventė Bostone

ST. S.

(2) Vytauto D. statulą ir kan. J. Tumo-Vaižganto portretą atidengė konsulas A. Shalna, Dr. J. Basanavičius — J. Kasmauskas, adv. Antano Olio — inž. Eug. Bartkus. Tuo iškilmės apatinėje salėje ir baigėsi.

Antrame aukšte šiltą ir spalvingą žodį tarė inž. Vyt. Izickas. Jis apibūdino Respublikos prezidentą Ant. Smetoną, kaip valstybės vyrą, filosofą, tautinės ideologijos kūrėją, didį lietuvių kalbos mylėtoją ir žinovą, kaip puikų stilistą ir autorių gausių raštų. Ign. Vilėniskis atidengė velionio Ant. Smetonos biustą. St. Santvaras iškilmės baigė, primindamas Sauerveino giesmę Lietuviai mes esame gimę, lietuviams turime ir būdą garbę gavome užgimę, neturim leisti jai pražūt...

Aišku, kad Vytauto D. statulos, Ant. Smetonos biusto ir minėtų portretų įkurdinimas yra surištas su nemenkomis išlaidomis. ALT S-gos Bostono skyrius pats vienas to padaryti negalėjo, bet jis surado eilę mecenatų. Vytauto D. statulos mecenatų yra pats Sąjungos skyrius, prez. Ant. Smetonos biustą — Ign. Vilėniskis (o kaip vėliau jis pareiškė — ir Vl. Mickūnas), Dr. J. Basanavičius — J. Kasmauskas, Kan. J. Tumo-Vaižganto — J. Adomonis ir Akademinis Sambūris, adv. Ant. Olio — inž. Eug. Bartkus. Jau yra žinomas ir Dr. Vincas Kudirkos portreto mecenatas — Liet. Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius. V. Kudirkos portretas jau yra pagamintas ir, kaip sakytą, po savaitės kitos ALT S-gos Bostono sk. namuose bus atidengtas.

Po Tautos šventės iškilmių buvo šauniai surengtas pobūvis. Pobūvio meninę programą atliko solistė J. Adomavičienė, pianinu palydint Vl. Adomavičius, poetas Ant. Gustaitis ir pats vakaro vadovas St. Santvaras. J. Adomavičienė jautriai ir muzikaliai padainavo Aleks. Kačanausko Mano gimtinę ir Br. Dvariono Žvaigždutė. St. Santvaras paskaitė Dainą, o Ant. Gustaitis porą savo naujausių humoristinių eilėraščių, kupinų sąmojų ir, kaip visada, puikių savo formų.

Pirmasis pobūvio kalbėtojas buvo J. Kasmauskas. Jis pasiūlydė jau atliktais skyriaus darbais ir tarė, kad tie darbai dar nebaigti. Girdi, šios dienos šventė akivaizdžiai parodė, kad savo namuose nebetelpam. Jau prieš savaitę nemažesnis kiekis tautiečių, kiek čia yra susirinkusių, su dideliu nemalonumu teko pasakyti, kad vietų nebėra. Todėl, anot J. Kasmausko, namus reikia plėsti, reikia griauti šiaurinę sieną ir abi sales žymiai padidinti. Jis jau ši vakarą pradėdams namų praplėtimo vайų ir tam reikavui skyrė 250 dolerių. Žinoma, J. Kasmausko kalba buvo palydėta entuziastingu valia-vimu ir garsiais plojimais.

Adv. S. Shallnienė prisiminė tas dienas, kai į JAV Lietuvos nepriklausomybės vėliava atvežė Respublikos prezidentas Ant. Smetona. Jis čia buvo didžiai gerbiamas ir vertinamas Federalinės vyriausybės, bet tūlos

Amerikos lietuvių grupės jį sutikusias labai nepalankiai. Jį prezidentą Smetoną asmeniškai pažinojusi ir yra apie jį susidariusi nepamirštama įspūdi, todėl ir šiandien negalinti suprasti, kodėl tūli tautiečiai mėtė į jį akmenimis. Gal todėl, kad jis buvo tikrai didelė ir turininga asmenybė, bet tikrai tokio lietuvių elgesio neužsitaravusi.

Be minėtų, dar kalbėjo ALT S-gos pirm. Eug. Bartkus, kun. J. Klimas, Ign. Vilėniskis, Ant. Matjoška, mjr. Bajerčius ir neseniai iš Australijos atvykęs J. Kalvaitis. Pobūvio kalbas atskaitiniu pranešimu ir padėkomis baigė skyriaus pirm. Just. Vaičiūnas. Po to dar buvo geriama kava, o kas mėgsta — galėjo apatinėje salėje šokti. Pobūvis baigėsi malonioj ir jaukioj nuotaikoje po vidurnakčio.

Andai, rašydamas apie ALT S-gos Bostono skyriaus atnaujintą namus namus ir minėdamas savanorių darbininkų cechą, meamaxima culpa, permažai pasiiformavau ir kai kuriuos, daug dirbusius vyrus nepaminiu. Todėl šį kartą talkininkų pavardžių visai neminiu, palikdamas tai padaryti pačiai skyriaus valdybai.

Man šį kartą rūpėjo tik duoti vaizdą, kaip atsivėrė atnaujinti namų durys. Be abejonės, į juos netrukus ateiti parengimas po parengimo. Štai, praėjusį šeštadienį, rugsėjo 20 d., tuose namuose buvo pagerbta Dr. V. Sruogienė, neseniai išleistas Lietuvos istorijos autorė. Pagerbimą rengė Tėvynės Mylėtojų D-jos Bostono skyrius, p. Januškevičienės pirmininkaujamas.

(Pabaiga)

Tik Dirvą skaitydamas sužinosi, kaip gyvena viso pasaulio lietuviai.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmd. ofisas uždarytas.
Seštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVERglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norwest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad., antrad., ketvird., penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas: Ofiso REpublic 7-5020
Namų WALbrook 5-3768

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(ėjimas iš Rockwell St.)

VAL.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

Kas ir kur?

• **Fraternitas Lituanica** — medikų korporacija rugsėjo mėn. 27-28 dienomis Chicagoje mini 50 metų veiklos sukaktį. Į Chicago iš JAV įvairių vietovių suvažiuos daug tos korporacijos narių.

• **Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyrius** leidžia įdomų informacinį biuletinį "Kali-fornijos Aidai". Redakcinės komisijos adresas: 972 Hyperion Ave., Los Angeles 29, Cal. Biuletinį, kaip iš pasisakymų matyti, jie siuntinėja daugumai Los Angeles lietuvių.

• **Dalia Užemytė**, dabar Rochesterio Universiteto studentė, pasižadėjo talkinti Dirvai savo rašiniams. Jos graži novelė buvo atspausdinta jaunimo žurnale "Catholic Youth", už kurią gavo dovaną pinigais ir pažymėjimu.

• **Dr. inž. Jurgis Gimbutas** išvyko Europon ir Paryžiuje susitiks su žmona Dr. Marija ir dukterimi Danute.

Kaip žinome, Dr. M. Gimbutienė šiuo metu studijų reikalais važinėja po Europą. Rugsėjo pradžioje ji dalyvavo Hamburge pasaulio archeologų kongrese. Lan-kėsi taip pat Švedijoje.

• 60 egz. "Ancient Symbolish in Lithuanian Folk Art" į Braziliją.

NEO LITUANIA DĖKOJA

Korporacija Neo-Lituania Centro Valdyba reiškia didią padėką visiems Neo-Lituania draugams, bičiuliams, korporacijos nariams ir jaunųjų korporantų tėvams, vienokiu ar kitokiu savo įnašu prisidėjusiems prie jaunųjų jos narių vasaros stovyklos — studijų dienų, įvykusių viloje "Audsonė" Cape Cod, Mass., vasarvietėje, gražaus pasisekimo.

Valdyba ypatingai dėkoja už paskaitas, sudariusias rimtą stovyklos intelektualinę programą, prelegentams: Aldonai Augustinavičienei, inž. Vytautui Izickui, inž. Jonui Jurkūnui, dr. Brunonui Kalvaičiui, Stepiui Mackevičiui, prof. dr. Jonui Puzinui poetui Stasiui Santvarui, prof. dr. Jonui Vengriui; už referatus parašytus jaunųjų korporantų gyvai sudominusius stovyklaujančius, jų autoriams — kolegoms Kestuičiui Gaidžiūnui, Rimui Kašubaitei, Algiiui Modestavičiui, Rimui Nemickui ir Eglei Zemgulytei.

Nuoširdi padėka dr. Broniui Nemickui, stovyklos vadovui: taip pat Janinai Maurukienei, Veronikai Ališauskienei, Stelai Alraitienei, Danutei Senikienei, Juozui Ginkui, Vytautui Abraičiui, Antanui Senikui, Kaziiui Siilūnui, Cezariui Modestavičiui, Petrui Vėbrai ir Juozui Maurukui už visokeriopą pagalbą ir sudėvymą jaukesnių sąlygų stovyklaujantiems.

Valdyba ir praktinis humanizmas. Pirmas

Brazilijos lietuviai kultūrininkai, rėmę Pirmąją Lietuvos Architektūros parodą, panorą giliau susipažinti su Lietuvos menu.

Min. Dr. Frikas Meieris reprezentacijos reikalams užsakė 40 egz., o sanpauliečiai per inž. M. Ivanauską, užsiprenumeravo 20. Šiomis dienomis knygos jau išsiųstos.

• **Oslo mieste mirė** buv. Lietuvos generalinis garbės konsulas Norvegijoje, Gustavas A. Ring, 69 metų amžiaus.

Velionis visais laikais buvo ištikimas Lietuvos draugas. Būdamas Lietuvos generaliniu konsulu, daug prisidėjo prie gerų santykių tarp tų dviejų kraštų išvystymo. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas t. k. Gedimino ordenu su žvaigžde. Buvo vienas iš Norvegų-Baltų draugijos steigėjų. Lietuva geroje atmintyje palaikys savo ištikimą draugą.

Lietuvos interesus Norvegijoje toliau atstovaus Lietuvos garbės konsulas Oslo, H. M. Hansen, kuris taip pat liko ištikimas laisvosios Lietuvos draugas ir stengiasi dabartinės sąlygos lietuviams padėti. (E)

SANTARIČIŲ GYVENIME

UZRAŠAI IŠ KURSŲ

Neužsileidžia antrieji (1958-ųjų metų) santaričių aktyvo kursai pirmiesiems (1957-ųjų)!

Kursus (rugsėjo 2-4 dd. Tabor Farmoje) atidarydamas, Vincas Trumpas perspėjo apie ideologijos pavojus. Šiandien žmogui nebe tiek gresianti gamta, kiek jo paties susikurtų ideologijų prievarta. Nepasiduot ideologijoms, bet nebūt ir anarchiška mase be jokio principo! Ideologijoje turi būti palikti vieta ir laisvė bei kūrbybai. — Šių pastabų paveikė, kursantai nutarė toliau kalbėti ne apie Santaros "ideologiją", bet, paprasčiau ir kukliau, apie jos idėjinius principus.

Apie pirmąjį iš jų — humanizmą — skaitytas Sauliaus Šimoiūno referatas. Humanizmas — ūpestis žmogui — galys būti ištiktinis arba principinis, visuotinis, išplaukęs iš principinio nusistatymo. Humanizmas kles- i, kai supratimas ir nuoširdumas parodomas visiems žmonėms. Ne aklas klusnumas, bet individualus ieškojimas ir kūryba esąs aukščiausias humanistinės moralės dėsni. Žmogaus vado-vas — jo sąžinė. Humanistai nepretenduoja į išsamias filosofines sistemas, bet į humanistinio galvavimo įsė svarbą. Todėl humanizmas suderintinas su bet kuria sistema — pavyzdžiui, ir krikščionišku, ir ateistiniu egzistencializmu, — kuri nenuveigia žmogaus neprilygstamumo.

Diskusijose išskirti filosofiniai ir praktiniai humanizmas. Pirmas

sis šiandien reiškiasi daugiausia egzistencialistinėje filosofijoje, antrasis sutampa su žmogišku nuoširdumu ir karitatyvine veikla. Pastebėta, kad kartais pirmojo studijos nutraukia dėmesį nuo praktinio humanizmo veikloje, ir pasisakyta už žmogišką nuoširdumą, kaip Santaros humanizmo branduolį.

Lietuviškąją kultūrinę situaciją ir Santaros vietą joje plačiau užsimojimu apakvėlė Kostas Ostrauskas. Vakarinėje sesijoje R. Šimanskytė-Kavolienė, G. Gedvilė ir D. Dulytė išpildė mįslingą literatūros valandėlę, o Danutė Sakalauskaitė uždegė karštas diskusijas apie spaudą.

Trečiadienio rytą humanistinė paskaitą apie tautinį susipratimą paskaitė Zenonas Rekašius. Susipratimo kriterijus esąs dalyvavimas tautinėje bendruomenėje — priklausomybės jai įsisąmoninimas ir iš jos išplaukiančių pareigų (kurios gali būti skirtingos įvairiems žmonėms) priėmimas. Tautų įvairumas esąs vertybė, skatinanti visos žmonijos kūrybingumą.

— Tautinių kultūrų įvairumas, kaip bendros žmonijos pažangos skatintojas, ir yra svarbiausias tautiškumo, kaip vertybės, pateisinimas.

— Tautiškumas, vedantis prie tautinės kūrybos darbo, kaip priemonė tauresniam žmogiškumui, ir kaip įnašas į bendrą žmonijos pažangą!

Nuo humanistinio tautiškumo buvo atskirtas šovinizmas (reikalavimas sau teisių, bet jų nerūpi pažinimas kitiems) ir izoliacizmas (per didelės pastangos užsidaryti vien savo tautinėje bendruomenėje).

Šitokia humanistinė tautiškumo samprata išprovokavo Vincą Trumpus vadovautą reakciją. Skelbė lietuvių tautą praelyti nukentėjus dėl perdidelio savo humanizmo ir ateityje reikalingą labiau agresyvią tautiškumą. Kursų dalyviai pasisakė lietuvių istorinį humaniškumą būvus vertybę, darančią jiems lietuvių tautą brangesnę, bet iš tiesų tikrai mažuma tepareiškę nuomonę, kad lietuviams ateityje reikėtų daugiau humanizmo. Daugumas pagėdavo agresyvesnį lietuviškumą. — Tautos gyvuoja savo humanistinių vertybių kūrybiškumu (tautinėmis kultūromis), o jų organizacija (valstybė) — agresyvumu. Todėl ir pasisakymas už agresyvesnį tautiškumą greičiau suprastinas, kaip noras matyti lietuvių tautą veržlesnę ir efektyvesnę jos politinėje organizacijoje, savo esmė dvasia paliekant humanistišką žmonių bendruomenę.

Dailininkas Adolfas Valeška kalbėjo apie "Lietuvių meno charakterį" ir jame surado didesnio giminiškumo romanams, negu germanams ar slavams. Lietuvių dailė esanti nuosaiki ir liudijanti gilų spalvą, o ne tiek formos jausmą. Lietuvių liaudies menas nesirūpinąs išraiška, kaip ir egzistencializmas, kurio kokybė kaip tik būdingas ekspresionizmas.

Trečiadienio vakaras buvo vulkaniškas. Kostas Ostrauskas pravedė lituanistinį "quiz" (laimėjusieji apdovanoti Bažūno soduose nurašytais obuoliais), o Daiva Mongirdaitė, Daiva Audėnaitė, Vladas Eikinas ir Kestutis Paulikas visuotinių riksmų atmosferoje kuriantus molų liaudies dainų.

Ketvirtadienį Julius Šmulskis buvo išaiškintas trečiasis santaričių ideologinis motyvas — liberalizmas. Bendruomenės istorija esanti nuolatinė kova tarp laisvės ir bendruomeninės atsakomybės prado. Liberalizmas — laisvės prado išraiška, socializmas — bendruomeninės atsakomybės. Liberalizmas esąs metodų sąranga, kuriais individualus galinamas laisvai apsispręsti, gyventi ir kurti. Religijoje jis reiškiasi per krikščionybę, auklėjime jį atstovauja John Dewey, politikoje — demokratija, ekonomijoje — anksčiau klasikinis kapitalizmas, dabar gerovės valstybės samprata, mene — individualistinės mokyklos. Istori-

IŠ LAISKŲ REDAKCIJAI

KODĖL NE PAGIRĖNAI AR TRAVIATA?

Chicago lietuvių operos kolektyvo gražiomis pastangomis, pastatius operą Faustas, teko pasigrožėti ir clevelandiečiams.

Teko nugirsti, kad sekanti opera būsianti Carmen.

O kodėl ne Pagirėnai ar Traviata? — kyla klausimas.

Gal ir gerai, kad pradžia padaryta su Faustu, pasaulyje populiaria opera. Gal bus įdomu ir Carmen operą lietuviškai išgirsti. Bet kodėl lietuvių svetur negali pasirodyti su lietuviškomis operomis? Gal jos ne tiek kompolitškos, bet gi — taip pat muzikos talentų sukurtos, garsaus Kauno operos kolektyvo vaidintos.

Antras klausimas, kodėl pradėta ne su Traviata, kuria pradėjo Kauno valstybinis teatras? Kodėl nesilaikyta tradicijos?

Gal Traviata yra sunkesnė "mėgėjams" muzikaliu požiūriu? Bet gi Traviatos turinys yra mums, tremtiniais ir emigrantams, artimesnis, net visai artimas, kelias kovos dėl tėvynės, laisvės dvasią, meilę savam kraštui.

Mano galva, labai muzikali Verdi opera La Traviata savo turiniu ir šiandien yra aktuali politiška, kaip savo laiku buvo sukurta iš Garibaldi kovų dėl Italijos išlaisvinimo ir sujungimo gadynės. Ar gi neveiktų į

jos tekmėje konkretūs liberalizmo pavaldai keičiasi, bet jiems lieka bendra kova už individo laisvę ir aktyvus individo užsilaikymas už kovą ir kūrybą. Jo nuolatinės dorybės — nedogmatizmas, idėjinis įvairumas, idėjų kaita, tolerancija.

Per diskusijas Leonas Sabaliūnas iškėlė, kad Santara negalinti užsilaikyti už visas istorines liberalizmo aprašikas, nes jai tesanti aktuali pati liberalizmo širdis. (Ją vėliau, per suvažiavimą, kažkas apibūdino, kaip intensyvių santykių su kultūrinėmis vertybėmis ir nuoširdų, ne dogmatiką santykių su žmogumi). Pasirodė, kad kaip tik tai liberalioji širdis, šalia pozityvios lietuviškos veiklos, dauguma kursantų ir buvo Santaron patraukusi. Suformuluotieji liberalizmo principai sulaukė kur kas mažiau dėmesio.

Kursus užbaigė Bronys Raila pristatydamas lietuviškojo žurnalizmo problemas — kultūrinio ir populiarumo stoka.

Kursantų pradžioje buvo 24 ir iki galo priaugo ligi 40. Kursai buvo kieti, ir, kas juos perėjo, iš tiesų laikytinas užsigrūdiniu santarietiškai veiklai. Aktyviausiam kursų dalyviui dail. Romo Viešulo skirtasis paveikslas atiteko Aleksandrui Iljasevičiui, gi dail. Kazimiero Žoromskio skirtoji davana veikliausia dalyvei pateko, už meninę programą, bostonietei solistei Daivai Mongirdaitei.

V. K.

kasdienėjantis širdis vaizdai, kaip italų pabėgėlių linksmi gyvena Paryžiuje, kada tėvyneje Italijoje verda laisvės kova, kada į linksmi gyvenančią Violetą įsimyli Alfredas, kurį jo tėvas savo puikia arija kviečia atsipeikėti, mesti tą mergaitę ir vykti tėvynės vaduoti. Ar gi savo Nemuno vaizdus matytume, klausydamiesi dainos "Užmiršai tėvų kapus... Oi, sugrįžk, sugrįžk, sūnau, tavęs laukia jau senai laukas, miškas užime, kur' beatmen' vis tave..."

(Traviatą sukūrė Garibaldi asmeniniai draugai: muzikas Verdi ir rašytojas Macini).

Ed. Karnėnas, Cleveland

PADEKA LIETUVIŲ DAILININKŲ SĄJUNGOS VALDYBAI

Jaučiuosi esąs skolingas ir todėl reiškiu viešą padėką Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos valdybai, įspėjusiai mane nedalyvauti New Yorko Pasaulio Liet. Bendr. Seimo proga ruoštoje dailės parodoje. Tuo būdu Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos valdyba išgelbėjo mane nuo didelės gėdos. Parodos kataloge mano pavardė būtų buvusi įterpta tarp tokių žmonių pavardžių, kurie aktyviai pasireiškė komunistinėje veikloje ir kaip tokie yra pažymėti Amerikos Kongreso užrašuose. (William Zorach, Ben Shahn). Kataloge jie pristatyti, kaip Lietuvos kultūrininkai.

Be to, parodos kataloge amerikiečiams rekomenduojama skaityti apie lietuvių meną knygas, kurių septynios yra bolševikiškos išleistos ir kuriose bauriausiai tarsiama Lietuvos nepriklausomybė. Vienos vien tik pavadinimas sukelia pasišlykštinimą: "Lietuviškos kolūkiečių sodybos architektūra".

Taip pat iš katalogo paaiškėjo, kad parodą rengė ne Lietuvių Bendruomenė, bet kažkoks Riverside muziejus buvusiam bolševikų lizde.

Vladas Vijeids, Chicago

RIKSMŲ KOKYBĖS NEPAKELSI

Ta dailės paroda New Yorke, kur dailininkų sukėlė naujas intrigas. Na, jei jie nori gincytis — tesiginėja, bet kam intrigo mis maitinti visuomenę? Mums įdomesni jų kūrybinių pastangų vaisiai, juos mes ir įvertinsime, neįtaigojami kokio ten riksmo, kuriuo vistik darbu kokybės nepagerinsi, nors ir murkdysi į purvą kitus, geresnių darbų sukuriančius, dailininkus.

O vis dėlto įsidėmėtas to iš Lietuvos kilusio žydėlio Lipschitzo pavyzdys. Paprašytas Amerikalikų bažnyčiai sukurti skulptūrą, jis po kai kurių svyravimų sutiko. Pabaigęs padėjo parašą ir dedikaciją: "Jokūbas Lipschitzas, žydas, ištikimas savo protėvių religijai, sukūrė šią Mergelę, kad geriau žmonės suprastų vienas kitą žemėje, kad dvasia galėtų triumfuoti".

Geriausiai tą mintį galėtų suprasti jo profesijos draugai.

A. B., Chicago

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

CRANE COMPANY

PLUMBING SUPPLIES

6215 Carnegie Avenue

UT 1-2400

RAUDONIEJI VIDURAMŽIAI

TAI YRA

DVIDEŠIMTOJO AMŽIAUS VIDURIO

RAGANŲ MEDŽIONĖS

KRONIKA

PARAŠE

JONAS GIRDŽIUS-KLAUSUTIS

Knyga jau gauta Dirvoje. Ji yra 300 psl. ir kaštuoja po \$3.00, gi kietais viršeliais \$3.50.

Dirva yra vienintelis jos platintojas JAV. Prašom knygą tuoj užsisakyti, kad galėtume artimiausiu laiku išsiųsti.

RYTŲ IR VAKARŲ SKILIMAS MENO KŪRYBOJE

Muzika ir dailė (JAV valstybės)

VLADAS JAKUBENAS

Kiekvienam nors kiek apsi-
sietusiam žmogui yra žinoma,
kad pasaulis šiuo metu yra pasi-
dalines į du didžiulius politinius
lagerius, su centrais Maskvoje ir
Washingtono, kurių užsimojimai
yra gan priešingi ir kurie vienas
kitą sunkiai supranta. Ne kiek-
vienam tačiau yra žinoma, kad
tas skilimas eina giliau ir liečia
net tokias specifines sritis, kaip
moderninį meną, tapybą, muziką.
Dažnai sakoma, kad menas yra
tarptautinis, kad jis kalba vi-
siems suprantama kalba. Šio me-
to reiškiniai parodo, kad bent
meno įvertinimo srityje įvyko
tam tikras Babelio samysis, ir
"tarptautinė meno kalba" pasi-
darė sumaišyta ir nevisuomet
suprantama vienas kitam.

Vakarų pasaulio menas, tiek
tapyba, tiek muzika gyvena toli
nu angusio modernizmo, naujų
kelių ieškojimo ženkle. Tai ypač
ryšku yra Jungtinės Valstybės-
se, kur daugelis naujojo meno
krypčių atėjo kiek vėliau; jos čia
yra naujesnės ir įdomesnės, ne-
gu senesnės, daugiau viso ko
pergyvenusioje Vakarų Europo-
je.

Jungtinių Valstybių meno gy-
venimas eina po laisvės šūkiu:
valstybė čia visai ir meno gyvenim-
ą nesikiša, jo neremia ir ne-
stabdo. Atrodo, kad šio krašto
sąlygomis tapyk paveikslus, ar
kurk muziką taip, kaip tau pa-
tinka, kaip geriausiai išmani!
Tikrumoje, tačiau nėra visai
taip.

Jaunas muzikas amerikonas,
pretenduojas būti kompozito-
rium, privalo prisitaikyti prie
dabartinio skonio reikalavimų,
būti kuom nors įdomus, nekartoti,
kas jau daug kartų pasakyta.
Taip pat jaunas dailininkas, pre-
tenduodamas į bet koki vardą,
privalo būti daugiau ar mažiau
modernisti.

Kritika šiame krašte yra lai-
koma tvirtai moderninio meno
šalininkų rankose, kurie "duoda
toną", kurių klausio tiek meno
mecenatai turtuoliai, tiek ir at-
likėjai: dirigantai, solistai; ta-
pybos srityje — meno galerijų
ar muziejų vadovai. Tai nereiš-
kia, tačiau, kad plačios meno
mėgėjų publikos masės eina kar-
tu.

Muzikos srityje amerikinė
publika yra priėmusi ir suvirš-
kinusi nemažą didžiųjų dabarti-
nių kompozitorių kūrinį, kaip
Stravinskio, Bela-Bartoko, Hin-
nitho ir kitų; tačiau netikslu

būtų manyti, kad plačios publi-
kos masės užmiršo tradicinio po-
būdžio klasikinį bei romantinį me-
ną ir persiorientavo į moderninį.
Atrodo, kad ta kryptis net visai
neinama.

Dirigantai ir solistai savo pro-
gramas tebe grindžia klasiniu bei
romantiniu repertuaru. Jie pri-
valo atiduoti tam tikrą duoklę ir
dabartiniam menui, bet prieš
kiekvieną savo problemą išlai-
kyti pusiausvyrą ir neatbaidyti
publikos, kartu gi nebūti "retro-
gradais". Viena iš priežasčių, dėl
kurių iš Chicago "iššairino" ja-
uną ir talentingą dirigentą
Kubeliką, buvo perdažas moder-
nistių grojimas. Tačiau jeigu
naujas veikalas yra atliekamas,
tai laukiama, kad jis tikrai būtų
naujas, dvelktų mūsų laikų dvasia.
Veikalas, parašytas šių dienų
kompozitoriaus, bet dvelkiant
devyniolikto amžiaus stiliumi,
greičiausiai žymių dirigentų vi-
sai nebus svarstomas pastatyti,
nužymint sekantiųjų metų pro-
gramą; jis netiks, nei kaip "tra-
dicinis", nei kaip "naujas"; pa-
statytas, jis bus kritiku sukriti-
kuotas.

Tuo būdu matome, kad "kūry-
bos laisvė" jaunam muzikui, as-
piruojančiam į kompozitorius
yra ribota; jis yra stumiamas ei-
ti pažengusių naujovijų keliu,
kurie jį atitolins nuo platesnės
muzikos mėgėjų publikos, o kar-
tu vargu ar priartins prie tikros
karjeros. Nes konkurencija ir
šioje srityje yra didelė; pasaulis
muzika yra prisisotęs, tikro,
gyvo susidėmimo nauja muzi-
ka Vakaruose nėra; tai yra tik
tam tikrų specializuotų sferų
sritis.

Panašiai yra ir su tapytojais.
Čia būklė Jungtinės Valstybės

GREITAI • GERIAUSIAI • LENGVAI
PINIGAI !
LIETUVA
10 Rublių už 1—
Mokestis \$5.— iki \$50.00
PILNAI GARANTUOTA
KVITAS PAROPINAMAS
EXPRESU PER 2 SAVAITES
GRAMERCY
744 Broad Street
Newark 2, New Jersey, U.S.A.
Leista Bankų Dept.
ir apdrausta.

yra dar labiau paradoksiška. Ma-
dos viršūnėse yra New Yorko
moderninio meno muziejus, turis
turtuolių paramą ir remias tik
kraštutinį "abstraktinį" meną.

Iš šio muziejaus eksponatų bu-
vo sukomplektuotas Jungtinės
Valstybes atstovaujantis kambarys
Brukselio Tarptautinėje parodo-
je. Kilo pasipiktinimo ir nuste-
bimo banga iš Europos meno
kritikų ir šiaip lankytojų, buvo
skandalo ir Washingtono; Briu-
kselio paroda teko skubiai atšies-
ti kitų, konservatiškesnių ta-
pytojų paveikslais. Šiam krašte,
nesant nei švietimo, nei Kultūros
ministerijos ir neturint aiškios
kultūrinės politikos sąvokos, ne-
buvo aišku, ką dėl to kaltinti.

"Moderninio meno" muziejaus
grupė tikrai New Yorko užima
"top class" poziciją; joks, kad ir
geriausias dailininkas, nepriklaus-
są prie kraštutinių abstraktinių
krypčių, ten negali pakliūti. Ta-
pyboje mažai nusimama. Was-
hingtono valdininkai kreipėsi į
jiems žinomą "top class" vietą ir
tikrai negalėjo numatyti rezul-
tatu.

Dailininkas turi, žinoma, gal-
limumą gaminti paveikslus la-
biau konvencionalia stiliumi,
mi, skirtus pardavimui; tačiau
tuo keliu einant, užkertamas ke-
lias pakliūti į elito tarpą. Kom-
pozitoriai gali bandyti savo įe-
gas populiarinės muzikos ar ope-
rečių srityje; pasisekimas čia
lengviau pasiekiamas, nors kon-
kurencija taip pat žiauri; bet
tuo būdu irgi išeinama iš vad.
"rimtų" kompozitorių (ar kandi-
datų į juos) skaičiaus.

Menas, tiek muzikos, tiek ta-
pybos, yra pasidaręs kažkuo be-
galo specifiniu, atitrūkusiu ne-
tik nuo plačių masių, bet ir nuo
platesnės koncertant ar paveik-
slų parodas lankančios publikos.
Paliktas pats sau, menas įklim-
po į tam tikrą kompleksinę būk-

KARALIŠKOS LAIDOTUVĖS PAGONIŠKOJ LIETUVOJ

J. JAKSTAS

Europos tautų šeimoj lietuvių
tauta išsiskiria savo pirmų šimt-
mečių istorija. Europos tautos,
apskritai kalbant, krikščionybės
poveiky pradėjo istorinį gyven-
imo tarpinį; tuo tarpu lietuviai
bent per pusantro šimto metų
savo didingos istorijos pagoni-
mis tebuvo. Lietuva, pagoniška
būdama, sukūrė plačią imperiją
ir niekais pavertė Vakarų Euro-
pos remiamą kerytųjų ordino
pastangas ją pavergti. Tad įsi-
terpusi tarp dviejų krikščioniškų
pasaulių, bet nė su vienu jų ne-
sutapdama, pagoniškoji Lietuva
atrodė krikščionims lyg koks ku-
rizas ir jų rašiusių autorių sa-
vaip minima.

Istorinio proceso lėmimu, mū-
sų tautos pagoniškas periodas
sutapo su kardinio karų laikme-
čiu ir todėl ordino bei vakarietų
kovos su lietuviais laikytos ir
kryžiaus žygiais. Neveltui lietu-
viai pravardžiuoti saračėnų var-
du. Lietuviai, tapę europiečiams
kryžiaus karų tikslu, pakliuvo
pirmiausiai į tuos jų šaltinius,
kurių turinys sukosi apie kry-
žiaus žygius. Tiesa, šiuose šalti-
niuose lietuviai, būdami Europos
pakrašty ir tik protarpiais jų
kryžininkų paliečiami, probėg-
miai minimi. Viena mūsų pa-
goniškos Lietuvos užuomina už-
tinkama prancūzo Filipo de Me-

lė, iš kurios nematyti išeities.
Nepaisant to, palinkimas į meno
kūrybą yra didelis; netruksta
aspirantų nei į kompozitorius,
nei į dailininkus, kurie fanatišku
užsispyrimu siekia meno viršū-
nių.

(Kitam numerį: Muzika ir dailė
už geležinės uždangos).

zies veikale: *Songe du vieil
pelerin*, kuris ligšiol nėra iš-
spausdintas ir todėl mažai kam
žinomas.

Iš šiaurinės Prancūzijos (Pi-
kardijos) kilęs Filipas de Mezie-
res (1327-1405) buvo tikras kla-
jolinio riterio pavyzdys. Jis tar-
navo prašmatniam kariui bent ke-
liems kunigaikščiams paeiliui.
Pirmaeilis valstybininkas, politi-
kas ir ypač kryžiaus karo propa-
gandininkas, varęs propagandų
raštais ir žygiais. Su prancūzų
kryžininkais dalyvavo 1346 m.
Smirnos (Maž. Azijoje) apgulte,
kur už pasižymėjimus buvo pa-
keltas į riterius.

Netrukus (1347) jis atliko
maldininko kelionę į Jeruzalę. Šv.
Karsto bažnyčioj jam apsiėriškęs
Kristus ir davęs įstatymo lente-
lę su "Kristaus kančios riterių
ordino įstatymais". Nuo
šio laiko jį pagavo naujo ordino
idėja ir jis parašė didelį, bet ne-
baigtą, veikalą jo reikalui. Nau-
jas ordinas turėjęs vadovauti
krikščionims, Jeruzalei iš neti-
kelių vaduojant. Nors ordinas
buvo pradėtas kurti ir keli jo na-
riai dalyvavo kai kuriuose karo
žygiuose, tačiau jis nepaplitė ir
neprijėjo. Bet Mezires nesisky-
rė su jo įkūrimo mintimi per vi-
są gyvenimą.

Kryžiaus karo minties apšės-
tas, Mezires suartėjo su Kipro
ir nominaliu Jeruzalės karalium
Petru I Lusignan ir priėmė iš-
buvo jo kancleriu 10 metų (1359-
69). Kai Petras I išsirengė 1362
į Europą su tikslu gauti paramos
didžiajam kryžiaus žygiui Jeru-
zalei vaduoti, jo vėniais žymiau-
siai palydovų buvo Mezires.

Keliauninkai tarp kitų kraštų

aplankė Lenkiją, ir iš čia Mezie-
res greičiausiai bus buvęs nuvy-
kęs ir į kryžiuočių ordino kraštą
ir iš didžiojo magistro gavęs
Kipro karaliui paramos. Iš minė-
to veikalo, *Songe du vieil pele-
rin*, sužinome jį kartą keliauvus
ir į Prūsiją per Baltijos jūrą. Tad
ordino žemė jį bus lankęsis
bent du kartus ir turėjęs progos
betarpiškai pažinti riterių gyve-
nimą ir prisiklausyti jį pasako-
jimų apie pagonis lietuvius. Da-
lyvavęs 1365 m. garsiaame kryž-
ninkų Aleksandrijos užpuolime
ir jos sunaikinime ir vėl keliau-
po Europą savo suvereno reika-
lu, Mezires, patyręs apie kara-
liaus nužudymą (1369), pasi-
traukė į Paryžių.

Senas valstybininkas ir di-
džios išminties riteris, be to pa-
garsėjęs rašytojas Mezires tuo-
jau pripažino kariaus Karolio
V dvaro. Jis pasidarė pirmau-
jančiu karaliaus patarėju ir jo
sūnūs, būsimi Karoliai VI,
auklėtoju. Po Karolio V mirties
(1380) Mezires pasitraukė į Ce-
lestino vienuolyną Paryžiuje ir
čia, netapdamas vienuoliu, pra-
lėdė paskutines gyvenimo die-
nas.

Mezires, galėjęs jau anksčiau
tarp valstybinių pareigų suras-
ti laiko rašto darbams, dabar,
apsigyvenęs vienuolyne, jiems
visiškai atsidėjo. Čia jis parašė
geriausius veikalus, kurių tarpe
ypač žymus *Songe du vieil pile-
rin*.

Šio veikalo originalas yra din-
gęs. Jis išlikęs keliuose, rodos,
kiek įvairiuojančiuose nuorašuo-
se, kurių vienas užklydęs ir į
Clevelando biblioteką. Tai yra
vienas didžiausių viduramžių
traktatų — Clevelando nuorašas
turi 310 folio lakštų — kur au-
torius ešmėi alegoriška forma
vaizduoti tada žinomus kraštus,
skirdamas vietas daugiausiai
Prancūzijai, ir raginti juos į ben-
drą kryžiaus žygį.

Pats autorius, pasivadinęs Se-
nuoju piligrimu arba "Degančiu
geismu" (Ardent desir), su vy-
riausia teisybės karaliene ir dar
trimis karalienėmis ir jų kamba-
rinėmis, pasikviestomis iš "že-
miškojo rojaus", keliauja po ži-
nomus pasaulio kraštus. Tarp

kita ko garbingi keliauninkai ap-
lanko ir Pabaltijo kraštus, kur
didžiausias dėmesys skiriamas,
žinoma, ordinui.

Iš gan smulkmeniškų ordino ir
kitų Pabaltijo vietovių pavaiz-
davimo matyti autorių jas be-
tarpiškai pažinti riterių gyve-
nimą ir prisiklausyti jį pasako-
jimų apie pagonis lietuvius. Da-
lyvavęs 1365 m. garsiaame kryž-
ninkų Aleksandrijos užpuolime
ir jos sunaikinime ir vėl keliau-
po Europą savo suvereno reika-
lu, Mezires, patyręs apie kara-
liaus nužudymą (1369), pasi-
traukė į Paryžių.

LITUANUS ŽURNALO RĖMĖJAMS

LITUANUS vajuose visoje Ame-
rikos vyksta rugsėjo mėnisi,
vedamas ir tvarkomas įvairių
vietovių komitetų. Tų komitetų
pirmininkai ir adresai yra: Chi-
cago — J. Petraitis 4200 So.
Rockwell St., Chicago 32, Ill.;
Baltimorėje — Genutė Burašai-
tė, 822 Hollins Street, Baltimorė
1, Md.; Detroit — Justinas Kir-
velaitis, 9628 Broad Street, De-
troit 4, Mich.; Los Angeles —
Povilas Abelkis, 816 N. Lafa-
yette Park Place, Los Angeles
26, Calif.; New York — Dalia
Maurukaitė, 1150 Glenmore Ave-
nue, Brooklyn 8, N. Y.; Boston —
Vytautas Bruzgelevičius, 56 Thomas
Park, So. Boston 27, Mass.;
Hartforde — Diana Papievytė,
43 Chadwick Ave., Hartford,
Conn.; Philadelphia — Algis
Gečiauskas, 913 W. Ruscomb
Street, Philadelphia 41, Pa.;
Pittsburgh — Jonas Dėdinas,
1108 Center Street, Pittsburgh
21, Pa.; Springfielde — Egidijus
Užgiris, 1603 East Jefferson St.,
Springfield, Ill.; Rochesteris —
Albinas Kurkulis, 154 Herald
St., Rochester 21, N. Y.; Worces-
teris — Vida Matusaitytė, 4
Vernon Terrace, Worcester 10,
Mass.

Visi remkim LITUANUS žur-
nalą per vietinius komitetus ar-
ba aukas siunskime: LITUANUS,
916 Willoughby Ave., Brooklyn
21, N. Y.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba ra-
kandai tampa sunaikinti arba
sugadinti ugnies, kreipkitės
P. J. KERSIS, dėl apkaivimo,
ko visada reikalauja apdraudos
kompanijos pirm, negu išmoka
už nuostolius.

P. J. KERSIS,
609 Society for Savings Bldg.
Telef.: MAIN 1-1773
Rezidencija: PENINSULA 252

MARGUTIS

vra pats seniausias Amerikos
lietuvių žurnalas. Jis išėina kiek-
vieną mėnesį — yra gausiai ilus-
truotas, turiningas, įvairus ir
skaistomas su malonumu.

Margučio adresas: 6755 So
Western Ave., Chicago, Ill.

MARGUČIO metinė prenume-
rata \$3.00.

Beiruto priemiesčių Libane kasdienis vaizdas. Libane šiuo metu dar yra 1,800 JAV marinių ir 8,000 aviacijos karių.

IŠTABŪS DRAUGAI

AXEL MUNTHE

(16)

Mažajai jūros katei jau nusibodo amž-
nai laiptoti geležiniais virvais aukštyn ir žemyn,
ir sūpuoklės, tebekaliojančios virš
galvos, jos jau nebedžiugina. Paniurusi į sė-
di ant šiaudais dengtų savo kalėjimo grindų,
vieno rankoj laikydama apvystusią morką,
kurią ji dar kartą apžiūri iš visų pusių, tary-
tum pasitikrindama, ar ji iš visų pusių vie-
nodai nekelianti apetito, o antrąją melancho-
liškai kasandama triušio nugara. Kartais ji
lyg pasynda, paleidžia iš rankų morką ir
atidžiai, abiem rankom apčiupinėdama, tiria
j. Inas dėmes suveltame savo kančių drau-
go kailyje. Ji išpeša pluoštelį plaukų ir gerai
apžiūri. Tačiau greit jai nusibosta ir triušis,
ir ji nebežino, ką toliau pradėti; ji perverčia
šiaudus, tačiau ten teranda tik tas pačias
morkas, pasidairo į plikas, nešvarias sienas,
bet ir ten nėra nieko, kas sudomintų. Paga-
liau jai nelieka nieko kita, kaip šimtajį kartą
per valandą užsukti ant sūpuoklių, kad se-
kančią akimirka vėl nušokus žemyn ir prisig-
laidus prie senojo triušio. Publika tai laiko
džiaugsmo šuoliais, tačiau mažoji jūros katė
gerai žino, kaip maža džiaugsmo ten tėra.

Triušis yra rezignavęs, ištisas kartas be-
sitiesianti belaisvė jį sukvailino, laisvės troš-

kimas yra jau seniai miręs jo degeneruotose
smegenyse, jis nieko nesitiki, tačiau nieko ir
nepraranda. Jis neturi jokių socialumo ta-
lentų, savo neramiam draugui nieko negali
pagelbėti ir iš viso nesupranta savo būklės.
Tačiau jis atsiliegia jūros katei, kiek pajėg-
damas, mažu draugiškumu, kai užgęsta duji-
nės lempos ir šaltas nakties oras įsikverbia
į žvėryno palapinę: tada šiaurietis paskolina
drebantią mažą pietietį, savo šiltais kaili-
niais, ir abu susiglaudę, jie laukia naujos
dienos.

Mažoji narvė ten, kertėje, gyventojas
nėra net paminėtas plakatuose. Jo šiuo metu
ir nematyti, galbūt jis miega savo mažame
kambarėlyje, tačiau kiekvienas, pamatęs vie-
linį ratą, žino, kad ten gyvena voveraitė. Ko
ji šiame žvėryne ieško, niekam neaišku, nes
publika juk turi jau tiek supratimo apie
zoologiją, kad visi žino, kaip voverė atro-
do. Mano tėvynėje prietaringi žmonės sako,
kad reikią nelaime, kai voveraitė perbėga
skersai kelią; galbūt jie tai yra nugirdę iš
pačių voverių, nes ir voverės galvoja tą patį,
kai sutinka žmogų, ir deja, šiam tikėjimui
jos turi pagrindo. Aš pats, atvirksčiai, visada
laikiau geru ženklu ir džiaugdavaus, susiti-
kęs voverę. Kiek kartų, klajodamas po mišką

ir kas antrą žingsnį sustodamas iš džiaugsmo
ties nauju gamtos pasakų stebuklu, esu jį
stebėjęs — tą judrią, šmaikščią voveraitę,
ten aukštai ant šakos besisupančią arba at-
sargiai iš savo žabinės gūžtos išlendančią ir
žvitrėmis akimis besidairančią, ar ten, po
medžiu, nėra vaikų? "Išlįsk, mažoji!", saky-
davau jai voverių kalba. "Deja ir man gyve-
nime daug kas nepavyko, kaip buvau mokyk-
los suole svajojęs, tačiau bent dabar susi-
pratau tave ir į tave panašius pamilti!" De-
ja, to nesimokėme šaukiau mokykloje, mes
kelsidavome paukščių kiaušinius į pašto žen-
klus, mes šaudydavome paukščius iš šautuvų,
kurie buvo tokio paties ilgumo, kaip ir mes
patys — teateina čia dėmės ir paneigia
savo įgimtą nuodėmę, jei gali!

Mes buvome žiaurūs gyvuliams, kaip visi
barbarai! Dabar aš visomis jėgomis bandau
atitaisyti, kuo tada nusikaltau, tačiau blogas
darbas nemiršta, ir tai žinau iš kraujo dėmių
ant vaikų pirštų, kurios kaip gėdos rūdys
įsigraūžė į žmogaus vaikystės atsiminimus.
Susigėdęs prisipažįstu, kad nevieną paukštelį
esu nušovęs ir nevieną belaisvėn uždaręs.
Deja, esu net ir voveraitę nušovęs. Klatingai
išplėšiau jos lizdą ir uždariau jos vaikūčius
į tokį pat narvą, prieš kokį dabar stovim.

Žiūrėk, voveraitė išėina laukan ir pra-
deda uoliai sukti geležinį ratą; tą bandymą
ji jau darė tūkstantį kartų, ir vis iš naujo
kartoja — taip, tai atrodo gražiai.

Kai aš matydavau savo voveraitę taip
bėgančią, vis greičiau ir greičiau, ligi ratas
pradėdavo taip greitai sukti, jog aš nebe-
skirdavau jo virbų, — ir man tada atrody-
davo labai linksma ir galvodavau, jog vove-
raitė taip gyvai šokinėja dėlto, kad ir jai
linksma. Šiandien jau žinau, kodėl ji bėga.
Ji bėga, skausmingai patilgusi laisvės, bėga,
kol pajėgia, nes ir jai atrodo, kad besisukan-
čiame rate pradingsta geležiniai virbai. Ji
bėga gal visą mylią, ir vis iš naujo tie patys
virbai pastoja jai kelią. Tas paprastas išro-
nimas yra beveik velniškai gudrus. Pastais išro-
nais ratas kančių Tartare, į kurį žmonės įmeta
gyvulius.

Čia matai tu vilką, Kanis Lupus, iš Si-
biro. Ir vilkai žinomas, kaip plėšrus žvėris.
Kai šalčiai sustiprėja, ir daug prisninga, ar-
tėja vilkai prie žmonių sodybų ir alkanais
būriais seka roges — tada atsitinka, kad jie
užpuola arklį. Mes visi esame skaitę šiurpu-
lingą istoriją apie rusų ūkininką, kuris, per
sniegą apdenktas stepes vaduodamas, girdi
čia pat lekuojančius vilkus ir mato tamsoje
žiburiuojančias jų akis; tada turi jis, savo
gyvybę gelbėdamas, vilkams išmesti vieną
savo vaikų.

Negras pasakoją, kad tas plėšrusis žvė-
ris šitame narve buvęs jaunas sugautas; vil-
kė greičiausiai leidosi užmušama, begelbė-
dama savo vaiką.

Kalėjimo grindys blizga, kaip parketas,

nuo nepabaigiamo begiojimo, belaisvis ten
niekada nesiliši, dieną ir naktį jis bėga uos-
damas, lyg kelio laisvėn ieškodamas. Jis jo
neranda, jis ir mirs savo kalėjime — lygiai,
kaip sukaustyti kaliniai miršta jo sibirijoje
tėvynėje.

Gaila, kad rusų valdžia neskelbia statis-
tikos, kiek žmonių Sibire miršta nenatūralia
mirtimi — iš to paaiškėtų, kad žvėrių plėš-
rumas vaidina, palyginti, labai mažą vaid-
menį. Kas Sibiro plėšriaisiais žvėrimis labiau
domisi, gali daug patirti iš Dostojevskio raš-
tų. Jis yra autoritetas, ir jo knygos parašy-
tos kraują stingdančių įspėdingu.

Šviesus taškas šiame niūriame paveiksle
yra papūga, kurį tupi ten, ant kartelės. Pa-
pūgos man nereikia net aprašinėti, tu gerai
pažįsti tą veislę. Ši greičiausiai yra kilusi iš
Naujojo Pasaulio, nors papūga yra dažnas
paukštis iš Senajame Pasauli. Ji yra labai
mėgstamas paukštis, ir tu ją gali rasti daž-
name name. Ji nėra nelaiminga, ji nepastebi
grandinės ant savo kojos, ji net nežino, kad
su sparnais pasaulin atėjusi. Nereikalingos
mintys jos nekamuoją, ji lesa, miega, valosi
savo plunksnas ir plepa nuo ryto iki vakaro.
Pati viena palikta, ji yra nebylė, nes ji kar-
toja tik tai, ką kiti sako. Jos sugebėjimai
šioje srityje tokie dideli, jog aš, išgirdęs ką
nors plepant, neretai save paklausiu, ar prieš
mane žmogus ar papūga.

(Bus daugiau)

SVARSTYMAI

IŠ JAUNESNĖS IR VYRESNĖS KARTOS
VISUOMENININKŲ SUSIRAŠINĖJIMORašo
L. JAUNIUS ir V. ŽNĖJUS

NEBIOJOT, NEMIRSTAM NEI LIETUVOJ, NEI ČIA. — GAL SENIMAS, BET GREICIAU JAUNIMAS IŠ ESMĖS PAZVELGUS Į ATEITĮ. — NE DOGMATISKAS, O KRITISKAS ŽVILGSNIS DABARTIN PADĖS SUKURTI ATEITIES VIZIJĄ. — GAVĖ AR NEGAVĖ PALIKIMĄ, VITIEK PATYS GALVOSIT.

ZILIUS JAUNIUI
Rugsėjo 1 d.

...Neseniai teko kalbėtis (atskirai) su pora de facto manikės (žilos) kartos atstovų.

Vienas klausė: — Kažin, jei per porą metų Lietuva dar nebūs išlaisvinta, ar tenai beliks susipratusių lietuvių?

Kitas: — Kas bus su mūsų čionykščiu visuomeniniu veikimu, kai dabartiniai visuomenininkai pasens ir pavargės?

Ne tik po poros, o ir po 20, 30 ar daugiau metų Lietuvos tautinio susipratimo bus tiek pat, ar net daugiau, negu kada nors buvo.

Yra nenorinčių tikėti. Girdi, senoji karta išmirs, o jaunieji jau laisvos Lietuvos nematė, komunistų auklėjami, nieko nežino...

Stai kur nelemtas nesupratimas! Nepasitikėjimas Lietuvos jaunimu. O iš tiesų, tai vyresnioji karta komunistų režimui kaip tik mažiausia rūpesčių besudaro. Dėl įvairiausių priežasčių ji stengiasi būti rami, paklusni, saugosi užsitraukti įtarimą. Didžiausi galvos skausmai režimui kyla kaip tik dėl to, jo paties auklėjimo ir "nieko nežinančio" jaunimo. Tam yra dešimtys tiesioginių ir šimtai netiesioginių įrodymų.

Dėl čionykštės visuomeninės veiklos, tai tik pasidarykim. Stovyklos, kursai, suvažiavimai, studijų dienos, ir visur mažiausia kelios dešimtys (ne tu, pačią!) aukštuosius mokslus einančių jaunuolių. Kiekvienoje vietoje visi rasi kokį pusztinį jau dabar kvalifikuotą būti visuomenės veiklos varikliais ir vadais. Kiek tokių visuomenininkų buvo Basanavičiaus, Kudirkos laikais Lietuvoje, ar Šliūpo-Burbos laikais Amerikoje? O žiūrėk kas iš to išaugo! Dabar išaugo daugiau.

Tai ne tyčia išpušta optimizmas, o tiesiog logiška būtinybė: kitaip negali būti!

Tą dar labiau patvirtina samprotavimai apie realybę, kuri yra išlikusi net ir savo žemėje nežinia kiek ilgai praradus.

Svarbi, visų svarbiausia tiesa yra, kaip sakai, kad likom gi dar mes patys — "pilni energijos, iniciatyvos, vaizduotės, vilčių". Tai iš tiesų svarbi realybė. Žinoma, ne visuose mumyse ji glūdi. Jos šiek tiek dar yra vyresniosios kartos daly, bet stipresnė labiau koncentruota ji, manau, glūdi ypač daly jauniosios kartos. Kad tik daly, tai ne bėda: užteks!

Aną kartą kalbėdamas apie menkokas galimybes dabar tuotuoju formuluoju ateities siekimus, kalbėjau ne tiek apie būtiną fizinę realybę reikalingumą dabar, kiek apie reikalingą sukurti būsimos "realybės" paveldą ir apie reikalingą tąją viziją tikėti. Ir sakiau, kad tikėjimo (ar pasiryžimo tikėti) yra, tik, galbūt, stinga talento tai ateities vizijai vaizdžiai nupiešti. Nes mūsų žvilgsniai dar labai prisiręšę prie praeities.

Gal, sakau, yra tokių ir vyresnė kartoj, kieno žvilgsnis atsi-palaiduos nuo tos traukos į praeitį ir drąsiau bei įvairiau nukryps į ateitį. Tik toki dar nepasirodo... Nežinau, ar tokį pasirodymą galima išreikšauti. O jaunimui natūralu tos traukos išvengti. Todėl ir drąsiau yra tikėti, kad kaip tik iš jaunimo tarpo greičiau galėtų iškilti tos vizijos skelbėjai.

Yra ženklų, kad ir vyresnė kartoj atsiranda žvilgsnių, jei ne į ateitį, tai bent į Lietuvos dabartį drįstančių pažvelgti jau nebe taip dogmatiškai, kaip sto-

vykinių laikų veiksniai visus buvo išmoke. Tai geri ženklai.

Ką turiu galvoj, kalbėdamas apie "dogmatiskus žvilgsnius", gal geriau paaiškins mano pradžioje minėto bendrakalbio pavyzdys. Jis nesistengia stebėti to, kas Lietuvoje dabar daros. Jis vengia "susitepti", todėl nei į rankas neima tenai (bolševikų!) išleistos knygos, jis nesidomi, ką kalba bei rašo tenyščiai veikėjai (bolševikai!), jis iš anksto atmeta viską iš tenai, kaip melą ir propagandą. Jam nereikia taisyklių dalykams, nes jis viską jau "žino", kaip ten yra, būtent: bolševikinis režimas, ką daro, tai daro blogai; daro ne tik pikta intencija, bet ir kvailai, bukaprotingai, todėl visi jo darbai žalingi, arba griūva; o lietuviai Lietuvoje tik kenčia ir žūsta, žūsta fiziškai ar dvasiškai; jie nieko daugiau negali, kaip tik dar kurį laiką kęsti absoliučią vergiją; ką nors padaryti galim tik MES, laisvieji; būkim vieningi, kalbėkim apie tai, kaip Lietuva kenčia, kaip ji užplūsta rusų ir mongolų (kuo dėti tie "mongolai", kurie tik daug seniau už lietuvius yra tokioj pačioj padėty? Ar ne verčiau ieškoti su tais "mongolais" kokios santarvės, vietoj jų vardą vartojus keiksmo žodžio vietoj?), kalbėkim, kaip tie rusai ir mongolai baigia naikinti mūsų tautą, pasakokim, kaip jie absurdiškai tvarkosi, kaip viskas tenai nyksta ir griūva — ir stebuklas įvyks!

Realiai kritiškas žvilgsnis neturi bijoti, kad aptems akių skaistybė, jei pažiūrėsi į faktus, koki jie yra, jei pasidarysi ir po bolševikų propagandos šaltinius

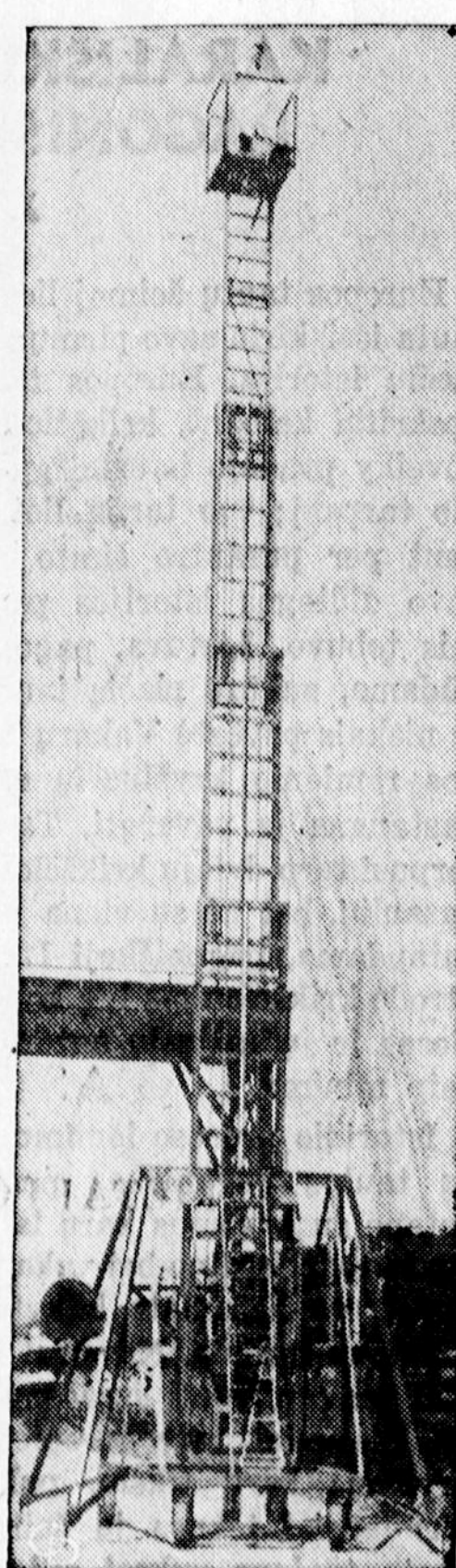
ir vertinsi, kas ten Lietuvos laisvės idėjai tikrai pavojinga, ar kas gali būti net ir išnaudota jai stiprinti; ką svetimas režimas tenai savo naudai daro sėkmingai, ir kas jam nesiseka; kokių jis noroms ar nenoroms daro koncesijų, besiekdamas sau naudą; ar ir kaip tos koncesijos veikia Lietuvos naudai; kokia susidaro faktinė padėtis, koks mentalitetas formuojasi tautoj, koki siekiai darosi aktualūs...

Žvilgsnis į dabartį, kuris nemirškiodamas drįsta susidurti net ir su netikėta ar aiškiai nemalonia tiesa, yra žvilgsnis, kuris, galbūt, sugebės bent kiek prasimeigti pro nežinios miglas ir ateitį. O tai ir yra būtina sąlyga pasiekti "mintytojams-valstybininkams", sisteminei ir suformuluoti ateities siekimus ir perspektyvinę tautinės veiklos ar laikysenos programą.

Regis, sakei, kad pasitenkintum, jei kas iš vyresniosios kartos suformuluotų bent pažiūrą į visuotines vertybes. Tai būtų šiaip jau filosofinis užsimojimas. To galime pasiskaityti nesvarbu kieno parašytose knygos ir iš ten ką priimti ar atmesti. Mums būtų svarbu ir universaluosius klausimus nagrinėti ryšium su lietuvių tautos problemomis. Vertinga būtų, jei tie nagrinėjimai nesiribotų vien tik, kaip sakai, "buvusio demokratinio ir autoritetinio gyvenimo nuopelnų ir nuodėmių" įvertinimu, o savo svorio centru nukryptų į ateities perspektyvą.

Lauki, galima sakyti, jog net reikalauji, kad iš tautininkų tarpo atsirastų tokių mintytojų, kurie veiklą formą paliktų jaunajai kartai (ir istorijai) į ateitį išsagstytas ideologines-politines gaires, ir būtent nekonservatyvias gaires, ne pračties apologetiką, o liberaliai progresyvias, darančias aiškų "šuoį į kairę"...

Nežinau, ar sulauksi. O jei ir sulauktum, gal sulauktum nebūtinai tą, ko norėtum... Ir gal ateis laikas, kad, jei mąstysi, jei taisyklais "sirgisi", tai patsi kada nors, gal ir nelabai ilgai trukus, imsi skelbti tokias gaires, nepaisant, būsi ar nebūsi sulaukęs "palikimo"...

Bostone baigta montuoti aukščiausia pasaulyje platforma (54 pėdų aukščio), kuri bus naudojama Kalifornijos Technologijos Instituto radioteleskopo priežiūros darbams.

dentui, kad vabalninkiečiai susilaukė pirmojo vabalninkiečio kunigo Chicagoje — kun. Fabijono Kirelio, kuris eilinio kario uniformoje perėjo frontą ir "prietelių ugnį". Buvę jo karo dienų draugai ir vabalninkiečiai ruošia jam iškilmingesnį sutikimą rugsėjo 28 d., 3 val. po pietų, Pakšto svetainėje, 3800 So. California. Dėl informacijų galima kreiptis: Prospect 8-7066.

• **Pulk. Švedas Jonas**, naujasis Kultūros Fondo pirmininkas, pasidžiaugė Dirvos korespondentui, kad Gintojai Kalba labai palankiai skaitytojų sutinkama. Dabar Gintojai Kalba siunčiama susipažinti. Beveik visi, kurie ją gavo, užsiprenumeruoja. B. J. J. meikienė atsiuntė 20 dolerių ir užsakė visiems savo grupės šokėjams. Kaina vienas doleris metams. Adresas: GK Administracija, 1602 So. 48th Court, Cicero 50, Illinois. Eina 4 kartus per metus. Redaktorius Dr. P. Jonikas. Redakcinė komisija: Dr. Jonikas, Dr. A. Salys, Dr. Pr. Skardžius. Straipsnius siųsti šiuo adresu: Gintojai Kalba, 281 Olms-tead Rd., Riverside, Illinois.

Julius Šakelė

JAUNIMO
LITERATŪROS
KONKURSAI

Tikslu paskatinti lietuvių literatūros išsivystymą skelbiamas

AKADEMINIO SKAUTŲ
SAJŪDŽIO JAUNIMO
LITERATŪROS KONKURSAI

Konkurso laimėtojams bus įteiktos šios premijos:

1) ASS jaunimo literatūros

premią už geriausią prozą — \$150.00.

2) ASS jaunimo literatūros premiją už geriausią poezijos kūrinį — \$150.00.

Prozų kūrinyje gali būti apysaka, feljetonas, trumpa novelė, ar kitas prozos darbas, savo esme priklausantis grožinei literatūrai, ir netrumpesnis, kaip 2000 žodžių, bei neilgesnis, kaip 8000 žodžių.

Poezijos kūrinyje gali būti eilėraščių grupė arba poema, epinė, lyrinio ar humoristinio žanro, netrumpesnis kaip 200 žodžių ir neilgesnis, kaip 1500 žodžių.

Premijuoti kūriniai bus visų pirma išspausdinti "Mūsų Vėžio" žurnale.

Konkurse gali dalyvauti visi lietuviai, bet kokių (išskyrus komunistines) pažiūrų, ir priklausant bet kokiems lietuviško jaunimo susigrupavimams, o taip pat ir tie, kurie visiškai nedalyvauja lietuviškose organizacijose, bet jaučia lojalumą Lietuvai ir jos kultūrai. Amžiaus riba — iki 30 metų.

Konkurso temų pasirinkimas yra laisvas. Nenustatoma jokių ideologinių rėmų, išskyrus tai, kad konkursui pasiūsti rašiniai privalo sudaryti įnašą į lietuvių literatūrą. Pagrindiniai reikalavimai yra aukštas meninis lygis, ir ištikimybė autoriaus išpažintamiems meniniams ir moraliniams principams.

Rašiniai turi būti pasirašyti slapvardžiu, o atskirame voketuri būti suteikta autoriaus pavardė, vardas, adresas ir gimimo data.

Rašinius prašoma siųsti šiuo adresu: R. Silbajoris, 108 East College Street, Apartment 3, Oberlin, Ohio.

Rašiniai gauti vėliau, negu 1959 m. balandžio 30 d., nebūs juri komisijos vertinami. Tie, kurie nori gauti savo rašinius atgal, turi atsiųsti pakankamai pašto ženklų persiuntimo išlaidoms padengti.

Jury komisiją sudaro: M. Katiškis, A. Landsbergis, H. Radauskas ir R. Silbajoris.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie pasaulinius karinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos reikalingus iliustruoti ir Lietuvos karių atsiminimus iš įvairių laikų.

Metinė prenumerata \$5.00; rašykite: KARYS, 916 Willoughby Ave Brooklyn 21, N. Y.

AMERIKOS
LIETUVIAI
ir angliskųjų skolinių
ŽODYNAS

Knyga, kurios visi laukė, bet labiausiai tai Valparaiso Universiteto ir kitų universitetų bei kolegijų buvusieji lietuviai studentai. Ji yra pirmoji knyga, kurioje plačiai aprašomos aukštosios mokyklos, lankytos senosios Amerikos lietuvių inteligentijos; aprašoma ir veikusiųjų tose mokyklose lietuvių kalbos kursai; aprašoma ir pati inteligentija. Be to, daug pasakyta apie tuometinės lietuvių spaudos kalbą, apie privates ir parapiškes mokyklas, kuriose buvo dėstoma lietuvių kalba. Antroje knygos dalyje eina Angliškųjų skolinių žodynas, kuriame daug duodama gyvosios kalbos pavyzdžių, labai aiškiai parodančių šnekamąją Amerikos lietuvių kalbą.

Knyga didelio formato, 366 psl., kietais viršeliais, gerame popieriuje, kaina tik \$5.00. Rašykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

INFORMACIJOS IŠ KAIRO (2)

Ruošiamasi "Kondoro operacijai"

Po keisto ir netikėto pasikalbėjimo su garsiaja Vid. Rytų šnipu Paula Koch, Eppleris ilgą laiką nieko negirdėjo apie savo naujuosius darbdavius. Tik prieš pat prasidedant karui, jis gavo trumpą nurodymą iš vokiečių pasiuntinybės Kaire. Jis tuoj pat nuryko į Haifą, o paskui į šiaurę. Dvi dienas gyveno Turkijoje, du kartus kalbėjosi telefonu su savo motina Kaire, perduodamas jai šifruotas žinias, kurios turėjo pasiekti jo tarpininką vokiečių pasiuntinybėje.

Paskui nuvyko į Berlyną ir užsiregistravo žvalgybos biure. Kaip anglų ir arabų kalbų žinovas, buvo paskirtas į specialų skyrių, kur turėjo laukti savo uždavinio.

Tuo metu jis padėjo planuoti vokiečių špionazą Vid. Rytuose, ruošė radio transliacijas, analizavo britų propagandą. Prižiūrėjo agentus, atvykstančius iš Sirijos, Irako ir Palestinos, davė jiems instrukcijas ir susitiko su garsioju Anglijos priešū, Didžiojo Jeruzalės muftiu.

Buvo išmokytas šifravimo, sabotazo ir artimųjų kautynių. Nacionalsocialistinei filosofijai pasirodė gana abejingas, tačiau greit tapo pavojingu specialistu peilių, virvių ir nuodų bonkučių srityje.

1942 m. pradžioje buvo išsiųstas pirmajam uždaviniui užsienyje. Jis net nenujautė tada, koks tas uždavinys bus. Tačiau džiaugėsi, kad tai bus permaina po nuobodžių Berlyno laikų. Jis turėjo skristi į Belgradą ir iš ten garsioju Oriento ekspresu važiuoti į Istanbulą. Ten, Parko viešbutyje, vienai italų laikraščininko žmonai pranešė apie savo atvykimą. Jam buvo pasakyta, kad kelionė esanti "grynai informacinio pobūdžio".

"Dešimties piastų šnipai"

Tomis dienomis Turkija buvo špionazo ir intrigu židzas. Kaip vienintelis neutralus kraštas tarp nacių užvaldytos Europos ir britų kontroliuojamų Vid. Rytų, buvo abiem pusėm svarbus informacijų apie priešą postas. Šalia didžiųjų špionazo organizacijų, čia knibždėte knibždėjo "dešimties piastų šnipai" — agentėlių, kurie slankiojo po šokių lokalus, naktinius barus ir viešbučius, rankiodami informaciją trupinius ir vėliau parduodėdami tai pusei, kuri brangiau mokėjo. Tačiau, kai jie pabandydavo pakaitomis aptarnauti abi puses, jų gyvenimas dažniausiai ilgai nesitęsėdavo.

Baro merginos lavonas Bostone tada buvo gana dažnas radinys, o turkų slaptoji policija ne taip jau energingai griebdavosi ieškoti pėdsakų, jei tai nelietė Turkijos piliečių arba nepažeidė krašto neutralumo.

Eppleris laukė susitikimo su svarbiais agentais, kurie turėjo jam nuvesti būklę Egipte. Jis turėjo užtektinai laiko, todėl pradėjo kelionę per barus. Viena sutiko jauną patarnautoją, rumunę Eleną Andreau, su kuria tuoj susidraugavo ir sutarė vakare susitikti. Iš baro išėjęs, tęsėjo nutolti porą šimtų žingsnių, kai jį užkalbino du vyrai, ir pusvalandžiu vėliau jis sėdėjo prieš Paulą Koch.

Paulos Koch istorija taip pat verta dėmesio: pačiomis lemtiniais karo valandomis ji išsikaulio iš Churchillio autografa; ji pažinojo garsų Cicero, kuris iš britų pasiuntinio kienės išvėgė strateginius planus; ji padėjo apgauti britų žvalgybą ir Berlynan išsiųsti Irako sukilėlių vadą Raschid Ali. Jos butan suvedavo visos Vid. Rytų informacijos, prasiskverbusios į Turkiją.

"Ką jai pasakei?"

— Tamstai aišku, — kalbėjo ji Eppleriui, — kad mūsų pergalės Egipte valanda artėja. Mums dar reikia papildomų žinių iš Kairo, tačiau visos mūsų pa-

stangos nuėjo niekais. Abiem paskutiniams mūsų žmonėms, kuriuos pasiuntėme, Muehlenbruchui ir Kleinui, nepasisekė. Dabar turime tavimi pasitikėti. Tu vyksi į Kairą. O ką mes čia darysime? Nespejame atvykti, o jau sėdi bare ir plepi su mergė, kuri kiekvieną žodį tuoj perduos anglams. Ką jai pasakei?

— Nieko, — nusijuokė Eppleris, — išskyrus tai, jog esu gyvenęs Egipte.

— Gerai, aptarsime uždavinį. Netrukus būsi Kaire. Čia ryšininkų sąrašas, su kuriais Egipte dirbsi. Čia Egipto karininkų sąrašas, kurie yra mūsų pusėje. Čia adresai, kur gausi informacijos. O čia instrukcijos.

Dvi valandas Paula švietė Eppleriui.

— Ir niekam apie tai neprasižiot! — buvo paskutiniai jos žodžiai.

Sekantį dieną Eppleris buvo Berlyne ir laukė kelionės į Kairą. O Istanbulė dėjos į kėdę lykai.

Kartono gabaliukas

Britų laikraštinkas L. Mosley pasakoja tokį epizodą:

Atvykęs Istanbulan, stovėjau viename nebrangiam, tačiau neblogame viešbutyje. Vakare nuėjau pasižiūrėti filmo ir, grįžęs apie 1 val. nakties, girdėjau gretimame kambaryje puodelių tarskėjimą ir kitus garsus, iš kurių nusprendžiau, jog ten yra besilinksminant kokia nors porėlė.

Rytą, 6 val., buvau triukšmingai prikeltas iš atsidusęs prieš save pamaciau du nesimpatizingus vyrus. Jie buvo iš turkų slaptojos policijos, ir vienas jų rankoje turėjo mano pasą. Jis grubiai mane paklausė, ar aš naktį nieko negirdėjęs, ar paspasakojau.

Jie nusijuokė ir pasakė: — Meilė, cha... Taip tau atrodė. Ateik ir pasižiūrėk.

Jie mane ištempė iš lovos ir nusivare į gretimą kambarį. Ten, lovoje, gulėjo konvulsijų sutrauktas moters pavidalas. Šalia lovos — parverstas kavos puodelis. Jie šaltai atvertė laponą, ir aš pamaciau konvulsijų išskirpytą buvusios jaunos moters veidą.

— Ne, nepažįstu, — pasakiau. Tačiau jie greičiausiai ją pažino.

Jie atgniaužė sustingusią kumštį, ir iš jos iškrito mažas suglamžytas kartono gabalėlis. Aš paėmiau jį nuo žemės ir skubiai perskaiciau: "Gafer. Egiptas. Vokiečių agentas. Sadat".

Jie išplėšė kartoną iš mano rankų ir mane išstūmė iš kambario. Tik po pusės dienos iš visada gerai informuoto turkų prekybininko, mano draugo Istanbulė, patyriau, kad mirusioji moteris, nusinuodijusi strichninu, buvo baro tarnautoja Elena Andreau. Anglams Sadato vardas jau buvo žinomas. Jis reiškė jauną egiptietį karininką, vadovaujantį prieš britus nusiteikusiai grupei. Tačiau niekas tuo metu nežinojo, ką reiškia "Gafer".

John Eppler, alias Hussein Gafer, tuo metu gavo paskutines instrukcijas iš garsaus agento, kuris ir šiandien dar tėra žinomas tik "Angelo" slapvardžiu. 1942 m. gegužės 2 d. jis išskrido į Rommelio vyr. štabą Afrikoje. Savo lagamine jis turėjo apie pusę milijono britų pinigais. Taip vadinamoji "Kondoro operacija" buvo pradėta.

(Bus daugiau)

MOSŲ SPECIALYBĖ

Vaištų siuntimas į užsienius. Mūsų sandėliai yra pilni, ir užsakymai greit išpildomi. Kainos visiems prieinamos.

MODERN DRUG

12429 St. Clair Ave.

MU 1-2342

(k)

CHICAGO IR CICERO

• Bačiūnas laukia Chicago ir Cicero ALT S-gos narių bei jų kviestųjų svečių. Rugsėjo 26, 27 ir 28 d. J. Bačiūno į vasarvietę Tabor Farm rengiama susipažinimo išvyka. Gražioje vasarvietės aplinkumoje kiekvienam bus galima gražiai praleisti laiką, be to vyks pašnekėsiai ir pranešimai mums aktualiomis temomis. Kviečiame Tamstą su šeima šioje išvykoje dalyvauti. Dėl smulkesnių informacijų skambinti v-bos sekretoriui J. Šulaičiui — OL 2-4992.

• Kreivėnas Juozas, buvęs ALB Kultūros Fondo pirmininkas, pasakojo savo įspūdžius iš Pasaulio Lietuvių Seimo. Tai įvyko Cicero lietuvių parapijos salėje, minint Tautos šventės dieną. Kreivėnas pasakė, kad jo įspūdžiai nėra nei pilni, nei sistemingi. Ne viską jis girdėjęs, ne viską matęs. Mat jis derėjosi su vienu žydėliu dėl gaidų atspau-

dimo. Kreivėnui liko toks įspūdis. Visi norėjo daug kalbėti, ir mažai kas norėjo kitų klausyti. Daugumas kalbėjo visai ne į temą. Net ir profesoriai. Lietuvių Bendruomenės finansavimo klausimas liko net nediskutuotas. Ne kultūrininkai, bet politikai davė ten toną. Pirmininkavo politikas — Sidzikauskas. Kalbėjo prelatas Krupavičius (buvęs VLIKo pirmininkas), Dr. Trimakas (dabartinis VLIKo pirmininkas) ir kiti politikai. Kreivėnas kvietė jiems pritarti ir palaukti, ką jie nuveiks. Kitos išeities nėra, — sako jis.

• Dr. Ašoklis Zenonas, buvęs LB Cicero apylinkės pirmininkas, buvo kviečiamas į Kultūros Fondo valdybos narius, bet dėl kito įsipareigojimo lietuviškoje veikloje kvietimo priimti negalėjo.

• Butėnas Vladas (Vladas Ramojus) rašo Dirvos korespon-

PERSIUNCIAME SIUNTINIUS Į SSSR, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS. NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PATIKIMOS, ATIDŽIOS IR SKUBIOS FIRMOS

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO. INC.

135 W. 14th St., New York 11, N. Y.

Tel. CHelsea 3-2583

(Licensed by USSR)

MŪSŲ SKYRIAI

116 East 7th St.
New York City
Tel. YU 2-0380900 Literary Rd.
Cleveland 13, Ohio
Tel. TOWer 1-1461332 Fillmore Ave.
Buffalo 6, N. Y.
Tel. MOhawk 267411339 Jos. Campau
Detroit 12, Mich.
Tel. TOWnsend 9-3980632 W. Girard Ave.
Philadelphia 23, Pa.
Tel. WALnut 5-8878132 Franklin Ave.
Hartford, Conn.
Tel. CHapel 6-4724308 West 4th St.
Boston 27, Mass.
Tel. ANDrew 8-5040

Visais klausimais, susijusiais su siuntinių persiuntimu Jūsų giminėms ir draugams, kreipkitės į mūsų patyrusius, atidžius ir mandagius skyrių vedėjus, kurie maloniai suteiks jums visus nurodymus.

Mūsų didžiulė firma, turėdama tūkstančius patenkintų klientų, 100% garantuoja siuntinių pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas per 48 valandas ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu per 7-12 dienas).

Jūs dar spėsite persiųsti maisto produktus vasaros laikui. Mūsų įstaigose yra didelis pasirinkimas pirmos rūšies maisto produktų, kaip tai — sviesto, arbatos, kavos, ryžių, kumpių ir t.t., o taip pat pramonės gaminių: vilnonių audėlių, dirbtinio šilko, odų visokių rūšių, skarelių, avalynės, laikrodžių ir kitų daiktų pačiomis žemiausiomis kainomis.

Atsiminkite, kad mes esame siuntinių persiuntimo specialistai.

CLEVELANDE APYLINKĖSE

GUVERNATORIUS O'NEILL KALBĖJO CLEVELANDE

Pereitą trečiadienį Masonic Temple gubernatorius O'Neill pradėjo savo rinkiminę kampaniją Cuyahoga apskrityje. Nors oras pasitaikė lietingas, didžiulė salė buvo sausakimšai prikimšta žmonių. Publikoje matėsi ir lietuvių, kurie O'Neill atsimena dar iš 1956 metų, kai jis buvo atsilankęs Dirvos vakare.

Savo energingoje ir faktais pagrįstoje kalboje O'Neill nurodė, kad jo administracija sugėbė ne tik išlaikyti Ohio pirmenybę kaimyninių valstybių tarpe, bet ir patikrino sąlygas tolesniam jos klestėjimui. Del palyginamai žemų valstybinių mokesčių daugelis žmonių iš Indijos, Michigano, Pensilvanijos ir New Yorko keliai į Ohio ir tuo sudaro gerų perspektyvų nedarbi sumažėti ir palaipsniui jam visai išnykti. Gubernatoriaus pabrėžė, kad nedarbo mokinėjimui buvo prateisti be federalinės paskolos ir be naujų valstybinių mokesčių, kurie būtų buvę reikalingi, jei federalinė paskola būtų buvusi užtraukta.

Po O'Neill kalbėjo senatorius John W. Bricker, kuris ateinančiuose rinkimuose vėl kandidatuoja į Junytinių Valstybių Senatą. Jo kalba buvo daugiau nukreipta į tarptautinius santykius ir Amerikos vaidmenį bolševizmo antplūdžiui sulaukyti ir jam sugniuždyti. Tiek gubernatoriaus O'Neill, tiek senatoriaus Brickerio kalbos buvo pakartotinai pertrauktos entuziastingų ovacijų lemiančių gerą jų kampanijos sėkmę. Tenka pabrėžti, kad O'Neill pasirodymą Clevelande teigiamai įvertino ir didžioji spauda, ypatingai "The Cleveland News".

Julius Smetona

Studentų žiniai

Skyriaus Valdyba praneša, kad šį penktadienį, rugsėjo 26 d., 7:30 val. vak. Ciurlionio Ansamblio Namuose, 10908 Magnolia Dr. įvyks studentų susirinkimas. Visi skyriaus nariai ir bepradėtieji šiais metais studijuoti aukštesnėse mokyklose yra maloniai kviečiami dalyvauti.

Spalio 3-5 d.d. Montrealyje įvyks Kanados ir S. Amerikos Lietuvių Studentų Studijos dienos. Visi susinteresuoti ten vykti dėl platesnių informacijų kreipkitės pas R. Vizgirdą, tel. HE 1-7564.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352
Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMASINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.
Parduodami amžini akumuliatoriai.
24 hours towing.
Dienos telef.: HE 1-6352.
Nakties telef.: LI 1-4611.

Dirvos vakare

Ivykstančiam "Pažadėtiosios Žemės" vaidinime dalyvauja daug prityrusių, Nepriklausomos Lietuvos teatro scenoje vaidinusių aktorių, todėl tokį vaidinimą negalima nepamatyti.

Užsisakykite bilietus iš anksto. Vaidinimas labai įdomus, o be to, vakaro rengimo komisija rengia ir daug kitų malonių pramogų.

Vakaras įvyksta spalio 4 d. 6:30 val. Slovenian Auditorium.

Hoffmano Pasakose, kurias Clevelande stato Cafarelli Opera Co., iš lietuvių pasirodys sol. Aldona Stempuzienė, T. Stasaitė ir A. Kavaliūnas.

Bilietų galima gauti Burrows knygyne, pas A. Stempuzienę ir prie įėjimo.

Opera įvyks rugsėjo mėn. 28 d. Masonic Auditorium. Pradžią 8 val. vakaro.

Lituanus vakare

programos dalį atliks ir programą praves daugeliui lietuvių gerai žinomas aktorius Juozas Akstinas iš Montrelio, Kanados.

Juozas Akstinas yra Montrelio Dramos Teatro aktorius, su Baltaragio Malūnu ir kitais scenos veikalais aplankęs daugelį Kanados ir Amerikos miestų. LITUANUS vakare jis patieks Vytauto Mačernio VI-ją viziją ir iš Balio Sruogos veikalo Kazimiero Sapiegos monologą. Aktorius Akstinas šiuos dalykus dideliu pasisekimu išpildė kitose lietuvių kolonijose.

Akademinio jaunimo organizacijos dideliu rūpestingumu ruošiasi LITUANUS vakarui, kad clevelandiečiai turėtų malonų šeštadienio vakarą. Programa bus įvairi ir turininga, susidedanti iš kvarteto dainų, baleto žokių ir dailiojo lietuviško žodžio meno.

Po programos seks linksmi šokiai, grojant puikiam International Melody Orchestra (europiejių ir amerikiečių muzika) ir turtingos vašės, ruošiamos vakaro šeiminkėms p. Onos Jokubaitienės.

Bilietai po \$1.50, \$1.00 ir moksleiviams po 75 c. gaunami Dirvoje, Lietuvių Prekybos Namuose (6933 Superior Ave.), Spaudos Kioske ir pas platintojus.

Inž. Pr. Drąsučiai

Cleveland Clinic Hospital padaryta labai sunki galvos operacija. Inž. Pr. Drąsutis jau ilgesnį laiką sirguliavo.

Mykolas Ratkus,

labai sunkiai susirgęs, atsigulėjęs Cleveland Polyclinic. Kambarys 222.

Clevelando Alumnų skyriaus narių susirinkimas įvyks rugsėjo mėn. 28 d., 3:30 val. p. p., V. N. Palubinskų bute, 2870 Meadowbrook, Cleveland Heights. Programoje: kolegos T. Navicko pašnekesys "Valandėlė su Sopena".

Visi skyriaus nariai bei šiais metais mokslus baigusieji maloniai kviečiami dalyvauti.

Parduodamas namas

Dviejų šeimų, 5 k. žemai, 4 viršų. Automatinis vandens šildymas. Tikrai geras parkinys, tik \$12,500. E. 72 ir St. Clair rajone. Saukti IV 1-6578. (73)

Lituanus vakus

Clevelande vyksta gana sėkmingai, remiamas studentijos bičiulių. I LITUANUS Garbės Rėmėjus (paaukoję nuo 20 dol. iki 100 dol.) įsijungė adv. Julius Smetona.

I LITUANUS Rėmėjus (paaukoję nuo 5 dol. iki 20 dol.) įsijungė kun. dr. K. Širvaitis, P. Karalius, K. Gaizutis, J. Idzelis, E. Malcanas, E. Karnėnas, G. Juškėnas, dr. Giniotis (iš Daytono), dr. J. ir V. Masilioniai, dr. J. Sukarevičius, St. Astrauskas, P. Jurgaitis, V. Stankauskas, E. Variakojis, M. Dunduraitė, P. Dabrilas, P. Mikoliūnas, S. Lazdinis, P. Kudukis, S. Besparaitis, V. Juodvalkis, M. Mikonienė, A. Gargasas.

I LITUANUS Aukotojus (paaukoję iki 5 dol.) įsijungė S. Vyšnionienė, S. Asevičius, A. Tamulionis, J. Šiaučiušienė, V. Petkus, P. Vyšniauskas, G. Ignatavičius, J. Kaklauskas, D. Cipkienė, A. Koklys, E. Čepkevičius, M. Motiejūnienė, Iešmantienė, J. Bružas, G. Andras, Palūnienė, dr. R. Čepulis, V. Giedraitis, C. Modestavičius, J. Čiurberkis, A. Andolytė, K. Stungienė, O. Grigonytė, A. Krygeris, J. Kubiliūnas, S. Alšėnas, A. Ramanauskas, S. Urbonavičienė, Janušienė, V. Rociūnas, A. Laniauskaitė, L. Sagys, V. Alkaitis, Rickus, E. Garka, J. J. Daugėla.

Aukas renka studentai ir moksleiviai, talkinami studentijos bičiuliai. Vajų tvarko LITUANUS žurnalui Remti Komitetas (508 East 125 Street, telef. MU 1-6767) ir Jūra Gailiūsyte (1249 East 82 Street, telef. RA 1-8191).

Visi paremkim LITUANUS!

Lietuvių Bendruomenės

Clevelando I Apylinkė tapo pirmuoju LITUANUS GARBES LEIDĖJU šio žurnalo leidimui paskyrusi 100 dolerių. Apylinkė jau buvo davusi 75 dol. šį pavasarį, gi dabar vajas progą pradėjo 25 dol. Studentų nuosirdžiausia padėka reiškia Clevelando apylinkė, remiančiai jaunimo veiklą. Būtų malonu, kad ir kitos organizacijos bei pavieniai asmenys pasektų šiuo gražiu apylinkės pavyzdžiu.

Skaucų padėka

IV Tautinė Stovykla praėjo gražiu pasisekimu. Joje stovyklavo 42 mūsų tauto skautės. Tiek stovyklautojų galėjo išleisti į TS tik su skaucių tėvų pagalba ir visuomenės parama.

Užtat nuosirdų skautišką dėkui tariname: "Neringos" Skaucių Tunto Tėvų K-tui — p. O. Jokubaitienei, p. J. Mockui ir p. Z. Obeleniui už parūpinimą lėšų autobusui, nes

SPALIO MĖN. 4 D. 6:30 VAL.

SLOVENIAN AUDITORIUM ĮVYKSTA

DIRVOS VAKARAS

LIETUVIŲ SCENOS DARBUOTOJŲ SĄJUNGOS TEATRALAI IS

CHICAGOS VAIDINA

PAŽADĖTOJI ŽEMĖ

4 VEIKSMŲ PJESĖ

PASTATYMAS REŽISIERIAUS IPOLITO TVIRBUTO

BILIETAI PO \$2.50, \$2.00 IR \$1.50. MOKSLEIVIAMS PO \$1.00. BILIETAI JAU

PARDUODAMI DIRVOJE. NUSIPIRK IŠ ANKSTO, KAD TURĖTUM GERES-

NĖ VIETĄ.

PO VAIDINIMO ŠOKIAI.

tas davė progos didesniai skaucių skaičiui stovyklauti;

p. Ed. Karnėnui už \$10 auką mūsų TS išlaidoms;

p. V. Apaniui ir p. Z. Dauratui už davimą sunkvežimio, kuriais nuvežėme ir parvežėme stovyklos inventorius;

p. A. Končiui ir broliams jūrų budžiams D. Kižiui, P. Petraičiui ir A. Korsakui už nuvežimą ir parvežimą stovyklos inventorius;

p. O. Jokubaitienei ir p. Mačiui už gražias dovanas mūsų tautai;

dr. J. Stankaičiui už nemokamą stovyklautojų sveikatos patikrinimą;

"Pilėnų" Skautų Tunto Tėvų Komitetui už skanias lauktuves, atvežtas į TS mūsų skautėms.

"Neringos" Skaucių Tuntas Clevelande

Mirė E. Adomaitienė

Rugsėjo 15 d. čia po sunkios ligos mirė Elizbieta Adomaitienė, sulaukus apie 80 m. amžiaus. Palaidota Kalvarijos kapinėse rugsėjo 18 d. Buvo kilusi iš Pašvitinio kaimo, Joniškio par. ir Amerikoje išgyveno suvirš 50 m. Gyveno Melrose Park, Illinois, Moundsville ir Triadelphia, W. Va., Hartford, Conn. ir paskiausiai Clevelande, kur išgyveno apie 29 m. Paliko tris dukteris ir vieną sūnų; du pusbrolius čia Amerikoje ir giminį Lietuvoje, daugybę draugų bei pažįstamų Amerikoje.

NEUROS OKYJE

rugsėjo mėn. 28 d. įvyksta šeimyninis piknikas.

Bus skanių užkandžių, gėrimų ir gera muzika.

Visi lietuviai kviečiami atvykti. Pradžią nuo 10 val. ryto. Įėjimas \$1.00. Esant lietingam orui piknikas įvyks, nes yra gera pastogė.

JUOZO KAMAIČIO IR JONO BALEIKOS, ST. CLAIR SHOE STORE,

12915 St. Clair Ave.

Batų ir odos parduotuvė, didelės batų pasirinkimas ir žemesnės kainos negu kitur.

Siuntimui į Europą duodama nuolaida.

Batų taisymas paimamas ir pristatomas į namus be mokesčio.

Darbo val.: nuo 9 v. ryto iki 7 v. v.

Telefonas: GL 1-5875, buto — GA 1-7658.

THREE WAY PAINTING CO.

Lietuviška įmonė atlieka įvairius naujų ir senų namų dažymą ir dekoravimo darbus iš lauko ir vidaus.

Lietuviams darome nuolaidą.

J. ir E. Ignatavičiai

677 E. 128th St. Tel. MU 1-8368

PRANEŠAMA ... NATIONWIDE'S naujas

ŠEIMOS DRAUDIMAS

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naują prisidėjusį (po 14 metų dienų) NE KIEK NEPADIDĖJANT už mokamą vieną draudimą!

PAULINA MOZURAITIS.
Agentas
SK 1-2183

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Ar Tavo pažįstami

jau skaito

DIRVĄ?

Padėka

Mylimam vyrui, tėvui, uošviui ir seneliui Klemensui Matusevičiui mirus, nuosirdžią padėką reiškia: dr. Ed. Juodėnui, rūpestingai gydžiusiam, kun. dr. K. Širvaičiui, suteikusiam Pasakutinius Sakramentus, kun. P. Dzegoraičiui už Rožančiaus prie karsto sukalbėjimą, pamaldas bažnyčioje ir palydėjimą į kapines, mūsų mieliesiems draugams, aukojusiems už velionį šv. mišias, atnešusiems gėlių ir mus sunkioje valandoje žodžiu bei raštu užjautusiems.

Ona Matusevičienė, sūnus Steponas, duktė Ona su vyru ir vaikais.

PARDUODAMI NAMAI

E. 140 St. vienos šeimos iš 9 kamb. su 5 mieg., gaso apšildymas, garažas. Prašo \$10,900.

St. Clair Ave. prie E. 185 St. 2 šeimų 7x5, trys garažai, gaso pečiai. Prašo \$15,800.

Keweenaw Ave. prie E. 185 St. vienos šeimos iš 6 kamb., gaso apšildymas, garažas. Prašo \$15,200.

Bratenahl mūrinis vienos šeimos iš 8 kamb., centralinis apšildymas, 2 garažai. Prašo \$23,500. East Cleveland 2 šeimų 6x6, centralinis apšildymas, 2 garažai. Prašo \$19,500.

Saukite Paul Mikšys namų telef. LI 1-8758 arba office

Kovac Realty

960 E. 185 St.
KE 1-5030

Parduodamas namas

E. Clevelande

Parduoda savininkas. Gražūs 3 miegamieji ir didelė vonia ant ram aukšte. 3 mieg. įreng. 3 aukšte. Didelis salonas ir valgomasis. Taip pat TV kambarys. Patogumai rūšy. Garažas. Gaso šildymas. Netoli mokyklos, bažnyčios ir susisiekimo. Kaina mažesnė, negu įkainuota banko.

Saukti: PO 1-4185 arba EV 2-0384. (73)

6 k. vienos šeimos namas parduodamas savininko. Naujai dekoruota. Vario vamzdžiai. 3 miegamieji, didelis sklypas, 3 garažai. Prie St. Clair ir E. 125 St. (73)

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairius dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudose-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais savuose namuose. Klubas turi įvairius garsiajaukus. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėles. Visą laiką veikia televizijos aparatai. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsirinkite, visi patogumai—Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue 936 East 185 St.
EN 1-1763 KE 1-7770

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

JUDGE JOHN J. MAHON

COMMON PLEAS COURT

Nedelsk nė vienos dienos, bet šiandien pat siųsk 1 dolerį ir užsisakyk metams jau aštuntus metus šiame kontinente einantį iliustruotą humoro-kritikos žurnalą

PELĖDA

Išsina kovo, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėn. Rašykite dar šiandien: PELEDA, 231 Wallace Ave. S., Welland, Ont., Canada.

DIRVA

atlieka įvairius spaudos darbus. Jūs galite pigia kaina atsispausdinti profesines korteles, įvairius blankus, vakarams bilietus, vestuvių pakvietimus, plakatus ir kt.

Užsakymai priimami ir paštu.

DIRVA — 1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio
Tel.: HE 1-6344

Mes kepame visokių pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue

Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street

Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344, Redaktorius Belys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

ŠIANDIENIS RUSIJOS VEIDAS

Time redakcijos narys John Scott, apie 20 metų išdirbęs Magnitogorsko plieno liejykloje, prieš pat rusų-vokiečių karą 1941 m. ištremtas iš Sovietų Sąjungos ir įsijungęs į minėto laikraščio korespondentų eiles, neseniai po 17 metų pertraukos, vėl lankėsi Rusijoje. Čia pateikiame jo įspūdžių, pavadintų "Žmonės pradeda kalbėti", ištraukas.

Užsieniečiai, ypač diplomatai ir laikraštininkai, Maskvoje vis dar tebėra sekami. Uniformuota policija stoviniuoja ties jų durimis ir daugumas ambasadų automobilių vis dar tebeturi uodegas. Bet turistai, kurių šiuo metu Rusijoje gali būti apie 10,000, kaip atrodo, gali laisvai daryti, kas patinka, įskaitant ir stovėjimą Maskvos viešbučio prieangy, kaip viena amerikietė darė, mojuojant 20 dol. banknotu, kol kas prieis ir pasiūlys 25 rublius už dolerį (oficialus kursas yra 4 rubliai, turistai banke gauna po 10 rublių už dolerį).

Aš pats buvau daugelį kartų užkalbintas gatvėje, neretai net prie didelių viešbučių, prie kurių stoviniuoja policininkai. Kartais žmonės norėjo tik pasikalbėti, kartais pirkti dolerių. Bandžiau išsiaiškinti, kam jie juos perką. Vieni sakė: "draugams" — greičiausiai sovietų turistams, kurių šimtai laikas nuo laiko važinėja po Europą. Kartais jau nuoliai noredavo keisti sovietinius ženklus, karininkų žvaigžduotes, net medalius į kraštinę gumą, užsieniečių aprangos dalis, plunksnakočius ir dolerius.

Pirmasis įspūdis: Sovietų Sąjunga vis dar tebėra atsilikusi, niūri ir grubi vieta. Krautuvis iš viešasis susisiekimas baisiai perkrautas; nauji pastatai ir drabužiai blogos kokybės; patarnavimas lėtas net geriausiame Maskvos viešbutyje National, pro kurio langus matosi Kremlius. Žmonės gatvėje nesišypso, susirūpinę, rūstūs.

Iš kitos pusės daugelis dalykų yra pagerėję. Svarbiausia: žmonės nebebijo mirties. Jie gauna daugiau pavalgyti. Geriau apsirengę. Butų problema vis dar tebėra aštri, tačiau jau geriau, negu buvo. Daugumas Maskvos gyventojų jau turi "elementary privatumą", t. y. nebe kelios šeimos viename kambaryje.

Trumpai, atsilikimas, palyginus su Vakarais, tebėra didelis, bet būklė žymiai pagerėjusi. Ir dabar, kai elementariniai medžiaginiai reikalai jau pusėtinai patenkinami, žmonės pradeda troškinti pagerinimų kitose srityse — jie nori daugiau laisvės.

Laisvės padidėjimas taip pat jaučiamas. Nuėjau į kelias bažnyčias sekmadienį, visur buvo pilna žmonių. Prie durų jie sveikinosi, kalbėjosi — net apie tokius dalykus, kaip Libanas ir Vengrija — kai ties kampu stovėjo policininkas ir mojavė savo lazda. Man buvo pasakojama, bet aš pats negačiau, jog esama kursuojančių lapelių, kuriuose kritikuojama vyriausybės politika.

Lubianka, didysis slaptosios policijos pastatas, kuriame po trisdešimtųjų metų šviesos degdavo ištisomis naktimis, dabar atrodo beveik apleistas, ir žmonės, kurie tuos reikalus turėtų žinoti, man pasakojo, jog po Berijos aferos policijos biudžetas buvęs smarkiai nukirptas.

Mano vizitas Rygoje buvo taip pat įdomus. Ten rusai skundžiasi, kad latviai juos diskriminuo-

ja. Latvių kalba grįžtanti į daugelį mokyklų ir kai kurias valstybines įstaigas. Rezultatas: kai kurie rusai grįžta į savo kraštą. Dar ryškesnis šis procesas Estijoje. Estai atsisako kalbėti rusiškai ir krautuvisė atsuka rusams nugaras. (I Lietuva, aišku, jis buvo neleistas. — Red.).

Savo įspūdžių išvadoje J. Scott sako, jog Sovietų Sąjunga vis

dar tebesanti diktatūrinė, ir kelia klausimą, ar komunistams, šiuo keliu einant, ateity pasiseks žmones suvaldyti. Klausimas esąs sunkus atsakyti, tačiau, vis labiau patenkinant žmonių kasdieninius reikalavimus, jų nuotikos linkstančios vyriausybės pusėn ir tendencijos pasukti iš komunizmo kelio nepastebimos. Esą, ateinančių kelerių metų bėgyje žmonės pritaris sovietinei sistemai ir nenorės būti išvaduojami.

VIEŠAS ATSAKYMAS K. L. B. PIRM. V. MEILUI

Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Komitetas, sudarytas iš Toronto veikiančių: Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos, Lietuvos Rezistencinės Santarvės ir Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos organizacijų atstovų, dėl Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime, New Yorke, iškilmingo posėdžio metu padaryto viešo pareiškimo, apie ruošiamą Vasario 16 d. minėjimą Toronto, rado reikalinga paaiškinti sekantį:

1. Mes turime konstatuoti faktą, kad Tamsta, vadovaudamas K. L. Bendruomenei, peržengė savo kompetencijos ribas, braudamasis į kitų organizacijų vidaus reikalus.

2. Nuo to laiko, kada K. L. B-nės vadovai savo veiklą pagrindė partine politika, kada K. L. B-nės politika pasidarė likusių vikinųjų grupių politika, kada Vasario 16 d. minėjimų visos pajamos skiriamos Tautos Fondui, ne visi Toronto lietuviai galėjo su tuo sutikti. Lietuvos Nepriklausomybės Tautos sudarančios organizacijos darė daug pastangų Vasario 16 d. minėjimus neaplaikyti su jokiais partinėmis politikomis. Buvo siūloma paklikti laisvę aukotojo nuožūrai, kuriam fondui jis savo auką norėtų paskirti. Bendruomenės vadovams su tuo nesutikus, buvo siūloma visas, ta proga gautas pajamas skirti lietuvių išlaikymui — vietos reikalams. Pastarasis klausimas buvo svarstytas K. L. B-nės Toronto Skyžiaus Tarybos posėdyje. Balsams pasiskirsčius 12 prieš 12, tik partotiniai slapta perbalsavus buvo surinkta 14 balsų, kad Va-

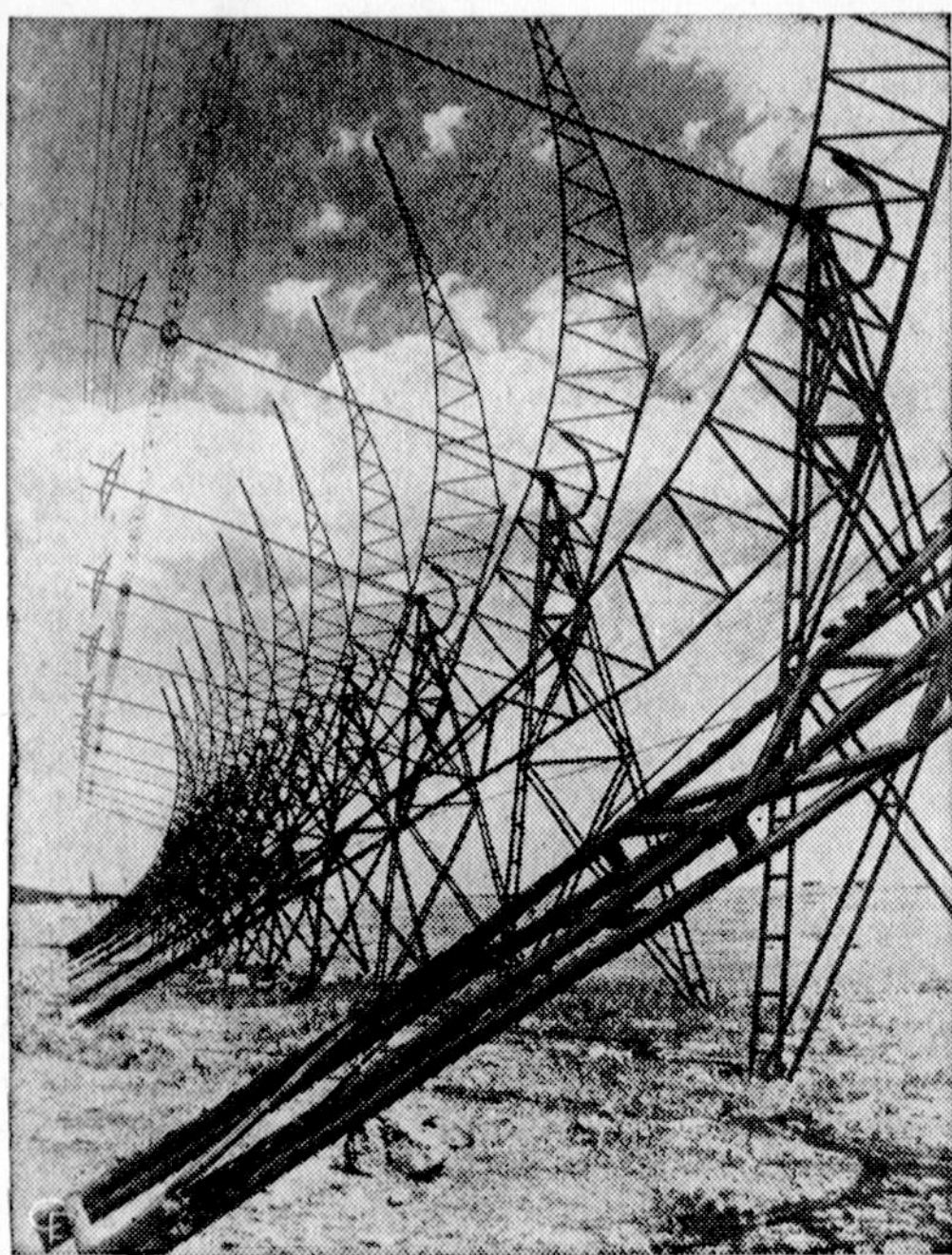
sario 16 d. minėjimo visos pajamos skiriamos Tautos Fondui. Visa ta įvykių eiga Tamstai yra labai gerai žinma.

3. L. N. T. sudarančios organizacijos Toronto, vertindamos sudariusią padėtį, paliko tuos visus klausimus ateities sprendimui, tačiau kas metai ruošia Vasario 16 d. minėjimus su pobūviu vaisėmis, į kurį susirenka daugumoje tu organizacijų nariai, mūsų rėmėjai ir svečiai. Mūsų ruošiami minėjimai visada buvo daromi ne tą pačią dieną, kada vykdavo Bendruomenės ruošiami minėjimai, tačiau mūsų nesaisto joks susitarimas, kada ir kokia forma Vasario 16 d. minėjimus mes darysime ateityje. Kiek tai liečia Tamstos kalbamų centrų mums duodamus nurodymus, galimas daiktas tai yra tik Tamstos vaizduotės padaras ir dėl jų nereikėtų sielotis. Praktiškai, tokie minėjimai ruošiami daugelyje vietų įvairiomis formomis, nekalbant jau apie gausius minėjimus Amerikoje, čia Toronto — skautų, evangelikų ir kitų, tačiau dėl to niekas neprieštarauja ir į jų reikalus nesikiša.

4. Norime tikėti, kad šis netaktiškas Tamstos pareiškimas nėra programinis Kanados Lietuvių Bendruomenės rodiklis, ir ateityje bus išvengta panašių reiškinų.

L. N. T. Toronto Komitetas

Ar įstoja į
VILTIES
draugiją?

Dar nebaigtos sovietinio radijoteleskopo antenos astrofizinėje Biurakano observatorijoje. Radijoteleskopas bus naudojamas erdvės kūnų radiacijos šaltiniams ir tolimųjų žvaigždžių sistemoms stebėti.

Pranešame visiems prieteliams ir pažįstamiems, kad š. m. rugsėjo 15 d. New Yorke po trumpos ligos staigiai ir netikėtai mirė mūsų mylimas vyras, tėvas, uošvis ir senelis

A. A. JONAS DANIŪNAS

Nuliūdę žmona, duktė, žentas ir anūkai,

Vieneriems metams suėjus nuo

A. A. DOROS GUDENIENĖS

tragiškos mirties, už jos sielą bus atnašaujamos gedulingos šv. Mišios šeštadienį, rugsėjo 27 d., 8:30 val. ryto, šv. Jurgio sąžnyčioje.

Gimines, draugus ir pažįstamus maloniai kviečiame dalyvauti.

Liūdintis vyras Jonas ir sūnūs

VINGIAI IR PERSPEKTYVOS

J. P. P.

Chruščiovas, kai kurių stebėtojų žiniomis, ruošiasi pasiūlyti naują viršūnių konferenciją, šį kartą Tolimųjų Rytų krizei spręsti. Dalyvių tarpe jis tikisi matyti: JAV, Rusiją, komunistinę Kiniją, Britaniją ir Indiją.

Pasisekimo atveju, jis būtų laimėjęs netiesioginį komunistinės Kinijos pripažinimą ir propagandinę persvarą prieš JAV, kuri anksčiau apie komunistinės Kinijos įsileidimą į tokią konferenciją nenorėjo kalbėti.

Iš Maskvos ateinančiomis žiniomis, Chruščiovas pastarųjų savaitę bėgy buvo kelis kartus slapta susitikęs su Molotovu Maskvoje ir Kryme.

Komunistinės Kinijos aukštes-

niųjų kursų studentai, pradėjus Formozos sąsiaurio bombardavimą, buvo atsaukti iš satelitinii universitetų Europoje. Būsimieji medikai, technikai, inžinieriai ir mašinų specialistai buvo lėktuvais išgabenti į Peipingą.

Jungtinėse Tautose kalbama, kad lenkai šioje sesijoje ruošiasi iš naujo iškelti užmirštąjį Rapackio planą (beatominės zonos projektą Vidurio Europoje). Kiek pakeistą plano variantą pasiūlysiąs pats Rapackis.

Irako armija norinti įsivesti sovietinius ginklus. Kai kurie armijos vadai taip pat nori egiptiečių instruktorių.

Vengrija modernizuoja savo geležinę uždangą. Seni mediniai sargybų bokštai keičiami trumpų distancijų radijotelefonijos punktais, dedamos minos (750,000 jau padėta, dar daugiau numatyta).

UŽRAŠAI IŠ BENDRUOMENĖS SEIMO

(Atkelta iš 1 psl.)

Šis pastarasis pasiūlymas patirodė toks baisus, kad buvo nutašyta verčiau nei vieno iš jų nekviešti. Sako, tas klausimas, tačiau buvęs kone kiekvienam rengėjų posėdy iš naujo keliama, bet baigdavęs vis tokiomis pačiomis išvadomis.

Bet banketų išvakarėse, esą, įsikūšus jau ir naujai išrinktai valdžiai, dar kartą tas reikalas persvarstytas viršūnėse, ir nūarta kviešti visus... "Veiksnių vadai" buvo "išrauti" iš savų jau susiformavusių kompanijų ir, toli gražu ne taip jau labai laimingi dėl "per gvolta" teikiamos garbės, tapo pasodinti aukštybėse.

Kai ilgai laukusiai publikai pagaliau tie garbingieji buvo parodyti, tai yra, atvesti prie aukštastalio, buvo matyti, kad garbės padalinimas gana pakrikęs, nes daugelis painiojosi, kur sėstis ir iš viso ar sėstis. Priešingai visoms tradicijoms, net banketo rengimo komiteto pirmininkė (B. Bieliukienė), paskubomis tarusi banketo atidaromąjį žodį, pabėgo į "liaudį". Ar tai reiškė "pasikartik, jei taip norit, be manęs"?

Spektaklį įvairino P. Vileišis (ne pareigūnas, atvykęs iš Waterburio), ėmęs sudarinėti garbės svečių inventarizaciją, ir ta proga pats atsisėdęs maždaug šeimininko vaidmeny. Apeigų vadovu kviečiamas J. Bačiūnas, ir tas truputį pasimetęs pakrikose instrukcijose. Jo pareiga, tarp kitko, supažindinti "liaudį" su pagerbtaisiais. Čia jis, gal ir netyčia, bet galėtum sakyti, kad ir "per danti" patraukdamas tokią tvarką, ėmė ir suplakė pisa "arbe į kiaušiniene: girdi, Vileišis čia surašė beveik nepaskaitomai, pabandysiu perskaityti, kas jie toki — neaiškinsiu, nes ir taip žinot, o paplostit visiems iš karto. Visas išankstinis politikavimas dėl tos garbės nuėjo niekais...

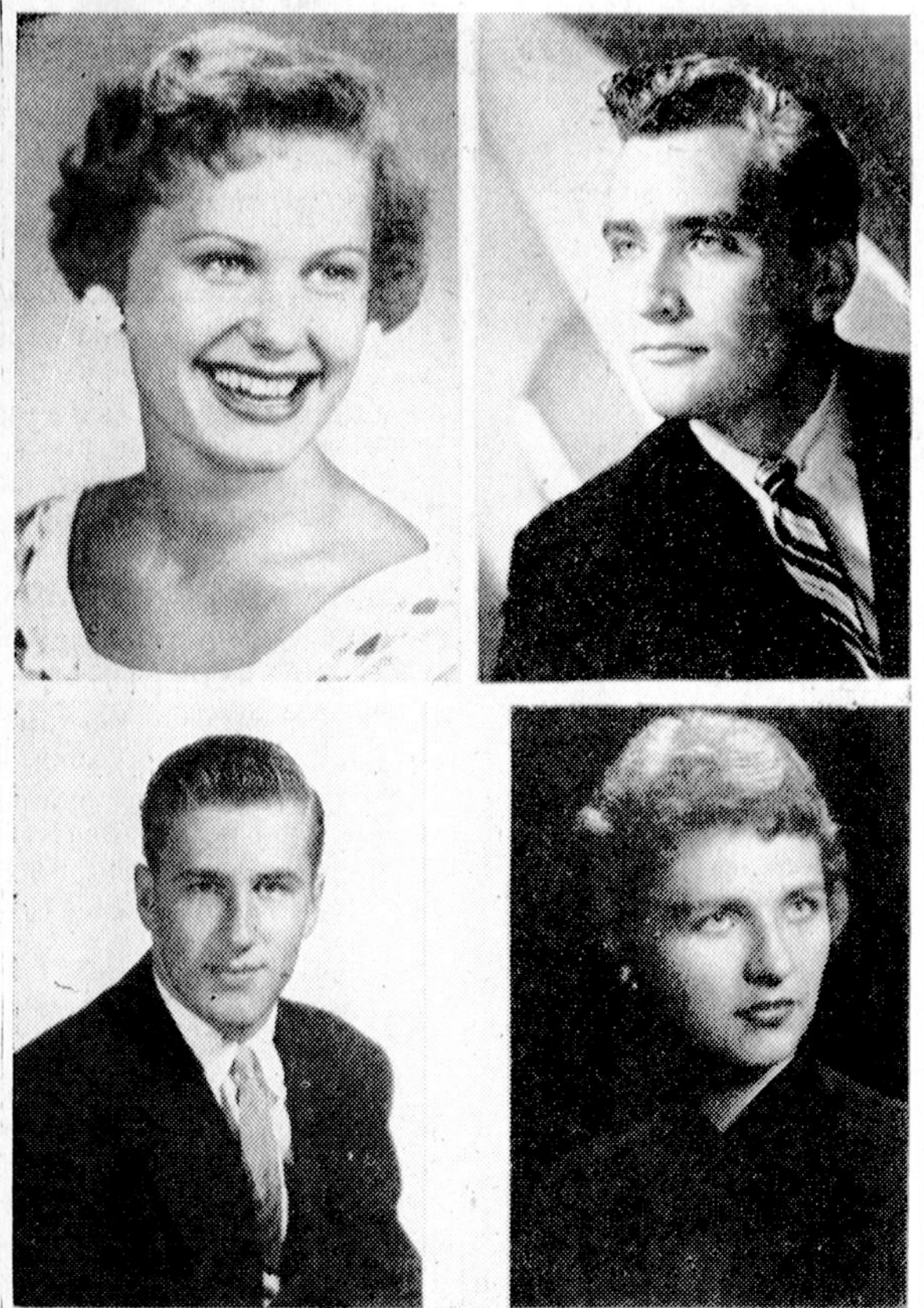
"Kod daugiau, kopigiau"

Prelato Krupavičiaus prašymai Kristui maisto reikalui, matyt, pavėlavo. Pateikalai atėjo iš virtuvės, pačios pigiausios kokybės. Patarnautojai irgi tokios pačios kategorijos. Kurie buvo gegužės gale Tautinio kongreso bankete, stebėjosi: kodėl toks milžiniškas skirtumas (tam pačiam viešbuty, tokia pati kaina)? Skirtumas tikrai — ir kokybės ir stiliumi.

Tenai buvo ir koncertinė dalis (solistė Stempuzienė). Buvo idealus ramumas (jokio lėkščių akompaniamento!). Čia, lietuviškos kultūros puoselėtojų seimo apoteozinėj daly staiga sugauzdžia negriška muzika ir užkaukia (taip!) dainininkė kažką iš "blues" kategorijos. Jaunimas ten turėjo atskirą salę susirinkti. Čia jie nurodyta (9-tą) valandą atėjo turėjo beveik dvi valandas stovėti tarp stalų, nes banketas, dėl pavėlavimo, dėl negirdėtai ilgų "invokacijos", dėl netrumpų kitų kalbų, dėl įterptos sportininkams dovanų įteikimo ceremonijos (irgi naujovė banketo programoj!) užtruko kone ligi 11 valandos. Kas galėjo išlaikyti reikiamą ramumą? Ir dar vėsinimui beveik ar visai neveikiant!

Žmonių buvo daug, banketas didingas kiekybe, bet pigus kokybe ir tvarka. Taigi kodėl toks skirtumas tarp čia pat gegužės mėnesio buvusio pobūvio ir dabar? Vienas, turbūt, žinovas labai paprastai aiškino: Matai, sak, ten Abraitis net ir Bartkui neleido kiltis į banketo tvarką, o čia banketo komitetui leido tik bilietus pardavinėti, o visa kita "varkė" aukštesios politikos Olimpai...

KAS
UŽSISAKĖ
DIRVA —
TAS NESIGAILEJO!

Akademikų skautų kvartetas, kuris atliks programos dalį LITUANUS VAKARE. Viršuje ZITA BILIONAITĖ ir ARVYDAS KLIORE, apačioje RAIMUNDAS KORZONAS ir DANUTĖ BARTUSKAITĖ.

Montrealio Dramos Teatro aktorius JUOZAS AKSTINAS, atliks dalį programos LITUANUS VAKARE ir patį vakarą praves.

Balero šokėja TERESĖ STASAITE, kuri atliks programos dalį LITUANUS VAKARE.

LITUANUS VAKARAS
ŠEŠTADIENI, RUGSĖJO 27 D. 7 V. VAK.
LIETUVIŲ SALIJE
6835 SUPERIOR AVENUE

NEWARK

Balfo 36 skyriaus narių susirinkimas vajeus ir seimo reikalams apsvarstyti šaukiamas sekmadienį, rugsėjo mėn. 28 d. 12 val. parapijos salėje.

Skyriaus valdyba narius kviečia gausiai atsilankyti. Nariais laikomi praeitame vakare aukoje ne mažiau kaip \$1.00.

ROCHESTER

Akademiniis jaunimas pradėjo naujuosius mokslo metus. Be anksčiau studijavusių keliolikos lietuvių jaunuolių, šiais metais įsijungė: B. Sedlickaitė — Nazaretiečių Kolegija, D. Užemytė ir R. Vaičiūtė — Rochesterio Universitetas, E. Vasiliauskas — Technologijos Inst.

Lituanus žurnalo leidimui paremti skiriamas rugsėjo mėnuo. Pereitą šeštadienį tam reikalui buvo surengtas šaunus vakaras. Kas sekmadienį renkamos aukos ir prenumerata.

Tautinėj stovykloj iš Rochesterio dalyvavo 23 skautai ir skautės. Jiems vadovavo ir tėviškai rūpinosi skautų vietininkas St. Ilgūnas.

Mergaitėms skautėms per eilę metų vadovauja S. Podelytė. Šio mėn. 20 d. įvyko jos vestuvės su J. Siurila.

Bendruomenės Seime dalyvavo išrinktas seimo atstovas Pr. Saladžius ir keliolika svečių.

Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Komitetas
Iš LAS, LLKS, LRS ir LTS bendros deklaracijos.

LNF adresas:
LNF, c/o Mr. K. Siliūnas,
135 — 34 Franklin Ave.,
Flushing, N. Y.

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

**LOUISVILLE TITLE
INSURANCE COMPANY**

Standard Building

MAin 1-2075